

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Infantil

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G110V01501	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés	1c	6
P02G110V01502	Didáctica da expresión plástica e visual	1c	6
P02G110V01503	Educación física e a súa didáctica na idade infantil	1c	6
P02G110V01504	Expresión musical e a súa didáctica	1c	6
P02G110V01505	Lingua e literatura: Galego	1c	6
P02G110V01507	Lingua e literatura: Español	1c	6
P02G110V01508	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés	1c	6
P02G110V01601	Aprendizaxe das ciencias sociais	2c	6
P02G110V01602	Matemáticas para mestres: Educación infantil	2c	6
P02G110V01901	Coñecemento do medio natural	2c	6
P02G110V01902	Ética e deontoloxía profesional	2c	6
P02G110V01906	Obradoiro de creatividade artística	2c	6
P02G110V01907	Xeografía para mestres	2c	6
P02G110V01921	A educación física como medio de interdisciplinaridade	2c	6
P02G110V01922	Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil	2c	6
P02G110V01925	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física	2c	6
P02G110V01941	Agrupacións instrumentais para a escola	2c	6
P02G110V01942	Novas tecnoloxías para a educación musical na escola	2c	6
P02G110V01943	Técnica vocal e práctica coral	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés**

Materia	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés			
Código	P02G110V01501			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Inglés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Rosende Pérez, Aida			
Profesorado	Rosende Pérez, Aida			
Correo-e	aida.rosende@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.gal			
Descrición xeral	Materia centrada na adquisición de competencias no ensino dunha lingua estranxeira no ámbito da educación infantil, tomando como exemplo a lingua inglesa			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C37	Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C51	Adquirir formación literaria e en especial coñecer a literatura infantil.

C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	A1	B2	C42	D1
	A2	B3	C43	D3
	A3	B4	C51	D4
	A4	B5	C53	D6
	A5	B7	C61	D8
		B9		D11
		B11		D12
2. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelo entre o alumnado.		B12		D14
	A1	B2	C42	D1
	A2	B3	C43	D2
	A3	B4	C51	D3
	A4	B5	C53	D4
	A5	B7	C61	D5
		B9		D7
		B11		D8
		B12		D9
				D11
				D13
			D14	
			D15	
			D17	
			D19	

3. Abordar con eficacia situación de aprendizaxe das linguas en contextos multiculturales e plurilingües	B7 B10 B11	C37 C42 C43 C51 C53 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21
4. Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero eol respecto dos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá.	B2 B3 B4 B5 B10	C37	D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D17 D18
5. Comprender os espazos básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A3	C42	D1 D2 D3 D4 D6 D9 D12 D13 D15 D19
6. Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	B2 B3	C42 C43 C51 C53	D1 D2 D3 D4 D6 D13 D15
7. Comprender os principios básicos da lingua como comunicación.		C42 C51 C53	D1 D2 D3 D4 D6 D9 D12 D13 D14 D15 D19
8. Manexar os conceptos básicos do enfoque comunicativo por tarefas e competencias.	B2 B3 B7 B11	C42 C53	D1 D2 D4 D6 D9 D11 D12 D13 D19

9. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais e pragmáticas.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D3
	A5	B5	C53	D4
		B10		D6
				D10
				D11
				D12
				D13
				D19
10. Diferenciar entre as actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) adecuadas ao nivel B1 do Marco Europeo Común de Referencia para a Aprendizaxe das Linguas (MECR).	A3		C37	D1
	A4		C43	D3
	A5			D4
				D7
				D11
				D12
				D13
				D19
11. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.	A1	B2	C42	D1
	A2	B3	C43	D2
	A3	B4	C51	D3
	A4	B5	C53	D4
	A5	B7	C61	D7
		B8		D8
		B11		D9
		B12		D11
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
12. Ser capaz de levar a cabo distintos tipos de avaliación.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D2
	A5	B5	C51	D3
		B7	C61	D4
		B9		D5
		B11		D6
		B12		D7
				D8
				D13
				D14
				D15
				D19
				D21
13. Coñecer o currículo da lingua estranxeira na Educación Infantil.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D3
	A5	B4	C51	D4
		B5	C53	D13
		B7	C61	D14
		B8		D15
		B9		D21
		B10		
		B11		
		B12		
14. Identificar os tipos de actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) no ámbito persoal.				D1
				D2
				D3
				D4
				D11
				D12
				D13
				D19

Contidos

Tema

1. Modelo teórico da lingua como comunicación: as achegas orientadas á acción.	1a. As variables do ensino das linguas estranxeiras na educación infantil: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. 1b. O inglés como lingua estranxeira. 1c. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras.
2. Enfoque didáctico por tarefas e competencias.	2a. O Marco Europeo Común de Referencia para as linguas (MECR).
3. Currículo de linguas estranxeiras.	3a. A lexislación referente ao ensino das linguas estranxeiras na educación infantil. 3b. O nivel A1 do MECR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias. 3c. O DCB de Educación Infantil e a aprendizaxe das linguas estranxeiras.
4. Elaboración de unidades didácticas.	4a. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira en Educación Infantil. 4b. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagogizados e documentos auténticos. 4c. Cancións, contos e xogos na clase de inglés de Educación Infantil. 4d. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades.
5. Métodos de avaliación global e analítica.	5a. A avaliación das competencias lingüísticas na Educación Infantil.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	8	16.5	24.5
Traballo tutelado	10	16	26
Aprendizaxe baseado en proxectos	22.5	20	42.5
Simulación ou Role Playing	6	25	31
Presentación	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Na primeira sesión a profesora introducirá a materia, explicará a dinámica de traballo e metodoloxía a seguir, explicará as distintas probas e tipos de avaliación, e organizará os grupos de traballo para o proxecto a desenvolver ao longo do curso.
Lección maxistral	As sesións maxistrais desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nelas a profesora introducirá os principais contidos teóricos e conceptos esenciais dos diferentes puntos indicados nos contidos da materia.
Traballo tutelado	A profesora e o alumnado traballarán conxuntamente en actividades que favorezan a adquisición de coñecementos teóricos e principios metodolóxicos de xeito práctico. Analizaranse materiais e actividades e se realizarán propostas de mellora e/ou deseño dos primeiros, e deseño e/ou posta en práctica das segundas.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o alumnado deberá elaborar un proxecto que se deberá presentar primeiro por escrito e despois se levará a cabo oralmente nas datas indicadas no inicio do curso. O proxecto será de carácter grupal e nel o alumnado deberá aplicar a teoría e metodoloxía aprendidas ao deseño e implementación práctica (simulación) dunha breve unidade didáctica para a que deberán elixir un dos temas propostos pola profesora. As instrucións para a realización deste traballo (tanto para a súa versión escrita como para a súa representación oral na aula) estarán detalladas na plataforma de aprendizaxe, e serán explicadas pola profesora ao inicio do curso. Nas aulas a profesora guiará o alumnado para a execución destes proxectos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Lección maxistral	En tódalas sesións do curso a profesora adicará tempo para atender e resolver as dúbidas do alumnado en relación aos aspectos teóricos e principios metodolóxicos a traballar nesta materia. Ademais, a atención personalizada realizarase durante o horario de titorías que a profesora detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita ca profesora dentro deste horario e a través do correo electrónico. A profesora non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido.
Traballo tutelado	En tódalas sesións do curso a profesora adicará tempo para atender e resolver as dúbidas do alumnado en relación aos aspectos teóricos e principios metodolóxicos a traballar nesta materia. Ademais, a atención personalizada realizarase durante o horario de titorías que a profesora detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita ca profesora dentro deste horario e a través do correo electrónico. A profesora non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Nas sesións prácticas correspondentes a profesora adicará tempo para atender e resolver as dúbidas do alumnado en relación ó proxecto a desenvolver nesta materia. Ademais, a atención personalizada realizarase durante o horario de titorías que a profesora detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita ca profesora dentro deste horario e a través do correo electrónico. A profesora non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido.
Probas	Descrición
Simulación ou Role Playing	Nas sesións prácticas correspondentes a profesora adicará tempo para atender e resolver as dúbidas do alumnado en relación a representación dramatizada do seu proxecto. Ademais, a atención personalizada realizarase durante o horario de titorías que a profesora detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita ca profesora dentro deste horario e a través do correo electrónico. A profesora non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido.
Presentación	Nas sesións prácticas correspondentes a profesora adicará tempo para atender e resolver as dúbidas do alumnado en relación ás presentacións a levar a cabo nesta materia. Ademais, a atención personalizada realizarase durante o horario de titorías que a profesora detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita ca profesora dentro deste horario e a través do correo electrónico. A profesora non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Participación activa nas aulas e realización de actividades complementarias propostas pola profesora. A mera asistencia non será obxecto de avaliación xa que é requisito imprescindible para realizar a avaliación continua.	10	A1 B2 C42 D1 A2 B3 C43 D2 A3 B4 C51 D3 A4 B5 C53 D4 A5 B7 C61 D6 B8 D7 B11 D8 B12 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o alumnado deberá elaborar un proxecto que se deberá presentar primeiro por escrito e despois se levará a cabo oralmente nas datas indicadas no inicio do curso. O proxecto será de carácter grupal e nel o alumnado deberá aplicar a teoría e metodoloxía aprendidas ao deseño dunha breve unidade didáctica para a que deberán elixir un dos temas propostos pola profesora. As instrucións para a realización deste traballo estarán detalladas na plataforma de aprendizaxe, e serán explicadas pola profesora ao inicio do curso. Nas aulas a profesora guiará o alumnado para a execución destes proxectos.	25	A1 B2 C37 D1 A2 B3 C42 D2 A3 B4 C43 D3 A4 B5 C51 D4 A5 B7 C53 D5 B8 C61 D6 B9 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Simulación ou Role Playing	Nas últimas sesións do curso o alumnado deberá presentar de forma dramatizada (simulación) unha breve mostra do seu proxecto e as actividades que nel se propoñen para o ensino da lingua estranxeira (inglés) na aula de Educación Infantil. Esta representación se levará a cabo en grupo (mesmo grupo que na realización do traballo escrito), e o resto do alumnado aportará comentarios e críticas constructivas que tamén serán avaliadas pola profesora neste apartado. As instrucións para a dramatización serán explicadas pola profesora ao inicio do curso e estarán dispoñibles en MOOVI.	25	A1 B2 C42 D1 A2 B4 C43 D2 A4 B5 C51 D3 A5 B7 C53 D4 B8 C61 D5 B10 D6 B11 D7 B12 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Presentación	Ao longo do curso se realizarán dous tipos de presentacións orais por parte do alumnado, unha de carácter individual e outra en parellas que serán avaliadas pola profesora e en menor medida tamén polo propio alumnado. A actividade individual consistirá na dramatización dun conto ou contacontos (25%), e a actividade en parellas consistirá na creación dun video musical (15%).	40	A1 B2 C42 D1 A2 B3 C43 D2 A4 B4 C51 D3 A5 B5 C53 D4 B7 D5 B8 D6 B11 D7 B12 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

LINGUAS DE TRABALLO:

A lingua de traballo da materia será principalmente o inglés, aínda que excepcionalmente se poderá empregar o castelán ou o galego. Na avaliación das diferentes probas teránse sempre en conta dúas vertentes: a lingüística (uso e expresión en lingua inglesa) e a de contido.

AVALIACIÓN CONTINUA:

A avaliación da materia será prioritariamente continua. Os traballos (obrigatorios), presentacións (obrigatorias), tarefas, etc. deberán ser realizados nas datas correspondentes establecidas ao inicio do curso e publicadas pola profesora en MOOVI. A avaliación do alumnado de intercambio seguirá exactamente o mesmo procedemento do alumnado da UVigo, sen excepcións. O incumprimento destes requisitos suporá a cancelación deste tipo de avaliación, e o alumnado terá que presentarse a segunda oportunidade de avaliación na convocatoria de xuño/xullo.

Do mesmo xeito, **o uso de tradutores automáticos ou ferramentas de Intelixencia Artificial para a realización dos traballos suporá a inmediata exclusión do grupo da avaliación continua**, debéndose presentar á avaliación da segunda convocatoria nas datas propostas polo centro e recollidas na páxina web da facultade.

A copia ou plaxio total ou parcial en calquera tipo de traballo ou exame suporá un suspenso directo da materia na súa totalidade. Alegar descoñecemento do que supón un plaxio non eximirá o alumnado da súa responsabilidade.

Igualmente, os **uso de tecnoloxías de apoio á aprendizaxe, incluída a Intelixencia Artificial**, debe ser **ético e xusto** para co resto do alumnado e a docente. A docente poderá facer unha **proba de avaliación alternativa a maiores das contempladas nesta guía en caso de sospeita fundada de que algún traballo (oral ou escrito) se teña feito total ou parcialmente usando ferramentas de Intelixencia Artificial** sen telo declarado. Neste sentido, dada a imposibilidade de probar a utilización da IA, a sospeita fundada por parte da docente será condición suficiente como para que a proba suxeita a xuízo se anule e se substitúa pola proba alternativa, que se realizará en data e hora establecida pola docente.

AVALIACIÓN GLOBAL:

Se algunha alumna/o non pode asistir regularmente ás clases e prefire optar por **avaliación global**, deberá **comunicalo á profesora argumentadamente nas primeiras dúas semanas do curso**. Nese caso, será avaliada/o mediante un exame que constará de dúas partes: 1/ a primeira será un **exame escrito** que avaliará os coñecementos teóricos desenvolvidos na materia e a súa aplicación práctica no deseño de actividades de diversa tipoloxía (**75%**) e se realizará na **data proposta polo centro** (www.fcced.webs.uvigo.es); 2/ a segunda será unha **proba oral (25%)** a que **SÓ poderá presentarse o alumnado que supere a proba escrita** e nela se desenvolverán contidos prácticos relacionados coa metodoloxía principal tratada no curso. A proba oral se realizará nunha **data e hora establecida pola profesora dentro do periodo de realización de exames establecido pola Facultade**. É responsabilidade do alumnado estar dispoñible para a realización desta proba (que en ningún caso poderá coincidir con outro exame oficial) dentro do periodo sinalado para poder realizar a proba oral no caso de superar a proba escrita. Na avaliación das diferentes probas teránse sempre en conta dúas vertentes: a lingüística (uso e expresión en lingua inglesa) e a de contido.

A escolla desta opción en ningún caso supón a perda do dereito a asistir ás aulas sempre que sexa posible, o cal se recomenda encarecidamente. Igualmente, o alumnado que non asista ás clases será responsable de manter un contacto continuado coa materia a través de Moovi.

De suspender a avaliación na primeira convocatoria o alumnado deberá examinarse de toda a materia na segunda.

Segunda convocatoria

A segunda convocatoria de xullo poderá presentarse tanto o alumnado que non acadara a puntuación suficiente na avaliación continua como o alumnado que non superase a avaliación única.

Na segunda convocatoria o alumnado será avaliado mediante un exame que constará de dúas partes: 1/ a primeira será un **exame escrito** que avaliará os coñecementos teóricos desenvolvidos na materia e a súa aplicación práctica no deseño de actividades de diversa tipoloxía (**75%**) e se realizará na **data proposta polo centro** (www.fcced.webs.uvigo.es); 2/ a segunda será unha **proba oral (25%)** a que **SÓ poderá presentarse o alumnado que supere a proba escrita** e nela se desenvolverán contidos prácticos relacionados coa metodoloxía principal tratada no curso. A proba oral se realizará nunha **data e hora establecida pola profesora dentro do periodo de realización de exames establecido pola Facultade**. É responsabilidade do alumnado estar dispoñible para a realización desta proba (que en ningún caso poderá coincidir con outro exame oficial) dentro do periodo sinalado para poder realizar a proba oral no caso de superar a proba escrita. Na avaliación das diferentes probas teránse sempre en conta dúas vertentes: a lingüística (uso e expresión en lingua inglesa) e a de contido.

En todos os casos, A AVALIACIÓN DO ALUMNADO DE INTERCAMBIO SEGUIRÁ EXACTAMENTE O MESMO PROCEDIMENTO DO ALUMNADO REGULAR DA UVIGO, SEN EXCEPCIÓNS. O ALUMNADO DE INTERCAMBIO DEBE TER EN CONTA QUE ESTA MATERIA NON É MATERIA DE LINGUA INGLESA INSTRUMENTAL, SE NON UNHA MATERIA DE CONTIDO PEDAGÓXICO E DIDÁCTICO SOBRE O ENSINO-APRENDIZAXE DO INGLÉS COMO LINGUA ESTRANXEIRA NA EDUCACIÓN INFANTIL. AS DATAS DE AVALIACIÓN SERÁN TAMÉN AS MESMAS PARA TODO O ALUMNADO: O ALUMNADO DE INTERCAMBIO DEBERÁ ESTAR DISPOÑIBLE PARA A REALIZACIÓN DAS PROBAS E EXAMES NAS DATAS ESTABLECIDAS.

Recoméndase firmemente que o alumnado asista ás aulas con regularidade e se implique activamente no seu proceso de aprendizaxe. É responsabilidade do alumnado acceder regularmente aos contidos da materia e demais ferramentas da plataforma Moovi.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

RICHARDS, J. C. & RODGERS, T., **Approaches and Methods in Language Teaching (Chapter 5: Total Physical Response)**, Cambridge University Press, 2001

Bibliografía Complementaria

AITKEN, R., **Teaching Tenses**, Nelson, 1992

BENTLEY, K., **The TKT (Teaching Knowledge Test) course: CLIL Module (Teaching and language integrated learning)**, CUP, 2010

BESTARD MONROIG, J. & C. PEREZ MARTIN, **La didáctica de la lengua inglesa. Fundamentos lingüísticos y metodológicos**, Síntesis, 1992

BLAINE, RAY and CONTEE, SEELY, **Fluency through TPR storytelling**, Command Performance 7 Language Institute, 2015

BRUMFIT, C. et al. eds, **Teaching English to Children. From Practice to Principle**, Nelson, 1994

CAMERON, L., **Teaching language to young learners**, CUP, 2002

CONSELLERIA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, **O inglés en infantil. Unha porta ao plurilingüismo**, Xunta de Galicia, 2009

CONTEE, SEELY and ROMIJN, ELIZABETH, **TPR is more than commands at all levels**, Command Performance Language Institute, 2006

CRANMER, D. & C. LAROY, **Musical Openings. Using Music in the Language Classroom**, Longman, 1992

DUNN, O, **Beginning English with Young Children**, Macmillan, 1983

EQUIPO PYGMALION, **Intersubject Activities. Actividades de inglés en relación con otras áreas**, Madrid: Narcea,

GRAHAM, CAROLYN, **Creating Chants and Songs**, O.U.P., 2011

HANCOCK, M., **Singing Grammar. Teaching Grammar Through Songs**, C.U.P., 1998

HOLDERNESS, J. & A. HUGHES, **101 Ideas for Children. Topic-based activities**, Heinemann, 1997

Charrington, Mary & Covill, Charlotte, **Daisy, Robin and me! RED A**, O.U.P., 2015

LEWIS, GORDON & GÜNTER BEDSON, **Games for Children**, O.U.P., 2010

MOON, JAYNE, **Children Learning English**, Macmillan, 2005

MUR LOPE, O, **Cómo introducir el Inglés en Educación Infantil**, Escuela Española, 1998

MURAO, SANDIE, **Discover with Dex (1, 2, 3, 4, 5)**, Macmillam Education, 2016

PHILLIPS, SARAH, **Young Learners**, O.U.P., 1993

REDMAN, STUART, **Test your English Vocabulary in Use**, CUP., 2006

REILLY, V. & S.M. WARD, **Very Young Learners**, O.U.P., 1997

SLATTERY, MARY; WILLIS, JANE, **English for Primary Teachers**, O.U.P., 2001

WRIGHT, ANDREW, **Creating Stories with Children**, O.U.P., 1997

WRIGHT, ANDREW, **Arts and Crafts with Children**, O.U.P., 2002

WRIGHT, ANDREW, **Storytelling with Children**, Oxford:, O.U.P., 2003

ZARO, JUAN JESÚS & SAGRARIO SALABERRI, **Contando Cuentos**, Heinemann, 1983

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504

Lingua e literatura: Español/P02G110V01507

Lingua e literatura: Galego/P02G110V01505

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación: Lingua española/P02G110V01101

Comunicación: Lingua galega/P02G110V01201

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Outros comentarios

Recoméndase que o alumnado matriculado teña superado a materia de 2º curso "Idioma estranxeiro: inglés" e/ou que poda comunicarse nun nivel B1 (MCER) en lingua inglesa, que o nivel que se require ó final do Bacharelato para superar a ABAU. Este é o nivel necesario para poder seguir as aulas e para poder desenvolver as tarefas propostas de xeito efectivo. Debe terse en conta que esta non é unha materia de lingua inglesa instrumental e, polo tanto, as diferentes destrezas da competencia lingüística en lingua inglesa non se traballarán nin se avaliarán de forma específica. Sen embargo, a competencia lingüística do alumnado na lingua estranxeira reflectirase directamente na súa capacidade para a comprensión e expresión dos contidos didácticos nos que se basea a materia.

É responsabilidade do alumnado consultar os materiais e as novidades a través da plataforma MOOVI e de estar ao tanto das datas para entrega de traballos e/ou probas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica da expresión plástica e visual**

Materia	Didáctica da expresión plástica e visual			
Código	P02G110V01502			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais Dpto. Externo			
Coordinador/a	Gradín Carbajal, Cristian Enrique			
Profesorado	Gradín Carbajal, Cristian Enrique Paz García, Maria Begoña Varela Casal, Cristina			
Correo-e	cristiangradin@gmail.com			
Web				

Descrición xeral

A finalidade primeira da didáctica da expresión plástica e visual é proporcionar ao alumnado unha formación artística e didáctica de calidade. Tanto no que se refire á capacidade de formalizar e interpretar producións de arte nos seus diversos ámbitos e territorios, (como concepto ampliado), como no que se refire á capacidade de reelaborar os mencionados contidos para facilitar a formación dos/as nenos/as (de 3 a 6 anos).

A tarefa e construír un substrato de coñecemento teórico necesario, combinado cunha serie de destrezas e habilidades formais que armen ao alumnado dunha capacidade crítica e creativa que lle permita desenvolver ferramentas de aprendizaxe, valoración e coñecemento coas que traballar no campo da educación infantil. Traballaremos no taller con rutinas procedimentais e elaboracións técnicas simultaneamente ao estudo de contidos xerais da historia da arte. Estas tarefas convivirán coa análise e o traballo dentro dos novos espazos da arte e as novas ferramentas visuais, audiovisuais e tecnolóxicas nas que abordaremos posibilidades de traballo máis vinculadas ás linguaxes actuais próximas e intuitivas para os rapaces cos que os nosos alumnos terán que traballar.

As rutinas habituais do noso traballo durante o curso académico alternarán a produción práctica coa reflexión teórica, o traballo de campo e as propostas de ferramentas didácticas específicas.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos períodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo

C34	Coñecer estratexias didácticas para desenvolver representacións numéricas e nocións espaciais, geométricas e de desenvolvemento lóxico.
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
C58	Promover a sensibilidade relativa á expresión plástica e á creación artística.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C65	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes de 0-3 anos e de 3-6 anos.
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer as características psicoevolutivas e formais da linguaxe plástica infantil así como os aspectos fundamentais da súa sintaxe e semántica. Saber concretar e transmitir todas as características da linguaxe plástica e estimular a aprendizaxe mediante metodoloxías didácticas adecuadas.	B1	C1	D5
	B11	C2	D8
		C4	D13
		C7	D15
		C9	D16
		C58	D21
		C59	
		C61	
		C62	
Ser capaces de identificar recursos e metodoloxías propios das artes plásticas. Saber recoñecer os A2 distintos métodos e medios adecuados a cada técnica para unha expresión plástica favorable así como utilizar os distintos recursos procedimentais e conceptuais idóneos para a execución da obra na súa dimensión compositiva e estética.	C5	D1	
	C9	D2	
	C34	D5	
	C53	D7	
	C55	D8	
	C56	D9	
	C57	D11	
	C58	D13	
	C63	D17	
	D21		
Poder valorar os fundamentos e ámbitos de actuación das distintas formas de expresión artística, así como o patrimonio artístico.	B2	C41	D8
		C53	D12
		C56	D13
		C58	D15
			D16
			D19
	D21		

Facilitar a representación e a expresión a través das linguaxes plásticas, visuais e audiovisuais profundizando nos novos medios e estratexias plásticas para transmitir os coñecementos e propor espazos e modos expresivos que sirvan ao alumno/a como ferramenta de linguaxe e espazo de construción plástica.	B2	C34 C41 C53 C55 C56 C57 C58 C62	D1 D2 D7 D8 D9 D13 D17
Ser capaces de mellorar a capacidade de comprender, ler, visionar crear e producir dentro das linguaxes artístico visuais e plásticas promovendo metodoloxías para facer que a apreciación estética sexa máis alcanzable para o alumnado.	B11	C5 C7 C9 C23 C25 C29 C41 C53 C55 C56 C57 C58 C61	D1 D2 D5 D7 D8 D12 D13 D16 D17 D21
Ser capaz de producir imaxes e propostas obxectuais en dúas e tres dimensións, ben estruturadas, A2 conceptualmente acotadas, con calidade compositiva e detalladas sobre temas e proxectos no ámbito dos coñecementos típicos e característicos da área Artística Visual.	A3	C5 C53 C55 C56 C58 C63	D1 D5 D7 D8 D13 D17 D19 D20 D21
Coñecer e avaliar o currículo escolar das Didácticas da Expresión Artística	A5 B1 B7	C1 C2 C4 C7	D1 D2 D8 D9 D11 D13
Adquirir e consolidar hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa e promovelos no estudantado desde a participación e o esforzo individual.	B11	C5 C7 C9 C12 C29 C60 C61 C65 C66	D1 D9 D11 D15 D19
Ter dominio e comprender adecuadamente toda a densidade e complexidade das imaxes e producións visuais; as obras de arte, os símbolos e sinais visuais, a publicidade e os medios de comunicación de masa. Os obxectos, as pezas, construcións e edificios que constitúen a cultura material e conceptual antiga e contemporánea.		C5 C23 C58	D1 D13 D19

Contidos

Tema	
Desenvolvemento curricular e artes plásticas na educación infantil	Modelos de ensinanza das artes plásticas Historia da educación artística Expresión plástica e educación infantil
O concepto de "arte ampliada" como base da educación e a conciencia no territorio da plástica	A arte a partir dos anos 60: pop, arte conceptual, minimal, land art, arte de acción, arte procesual, body arte, performance, arte sonoro... O novo papel do/a espectador/a O cuestionamiento da durabilidade A artistización do cotiá, cuestionamento aurático
Elementos básicos da linguaxe plástica I e II	Linguaxe e comunicación visual Lectura de imaxes Punto, liña, plano Cor, textura, composición e volume
A linguaxe plástica infantil: desenvolvemento perceptivo e características psicoevolutivas	Características e evolución da linguaxe plástica infantil

O concepto creatividade

Mitos sobre a creatividade
 Definición de creatividade
 O papel da imaxinación na creación
 Pensamento converxente vs. pensamento diverxente
 Teoría das intelixencias múltiples de Gardner

Linguaxes artísticas e metodoloxías docentes na educación artística.

Planificación de contidos
 Elaboración de propostas puntuais e resolución de exercicios
 Procesos de debuxo e elaboración grafomotriz
 Formulacións e organización conceptual de contidos
 A materialización final
 Presentación e avaliación de proxectos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Eventos científicos	2	0	2
Resolución de problemas	14.5	30	44.5
Traballo tutelado	14	35	49
Lección maxistral	20	32.5	52.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Eventos científicos	Conferencias e/ou obradoiros
Resolución de problemas	Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico e visual específico.
Traballo tutelado	Planificación e elaboración de materiais e recursos didácticos específicos (plásticos e/ou audiovisuais) para Educación Infantil.
Lección maxistral	Exposición de contidos relacionados coa materia. Grupos de discusión, e debates sobre os contidos dos diferentes temas da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Farase seguimento do traballo, para orientar ao alumnado na realización do exercicio. No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.
Traballo tutelado	Se observará a evolución do traballo nas distintas fases do proceso creativo e de execución. Deste xeito se atenderá ao alumnado solventando os bloqueos do proceso de indagación e resolvendo dúbidas sobre a elaboración do traballo. No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Eventos científicos	Debate e participación activa en foros	5	A3	B7	C23 C25 C41 C57	D12 D13
Resolución de problemas	Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico, de deseño e visual específico.	30	A5		C23 C34 C41 C56 C58	D1 D2 D7 D8 D15 D17 D21

Traballo tutelado	Elaboración dun traballo de formalización plástica e/ou audiovisual cun enfoque didáctico	40	A3	B1 B11	C1 C4 C25 C29 C53 C55 C56 C57 C58 C59 C62 C63	D1 D2 D7 D8 D9 D13 D15 D16 D17 D20 D21
Lección maxistral	Proba de preguntas obxectivas Traballos e exercicios de reflexión crítica e argumentativa	25	A2 A3	B11	C1 C2 C4 C5 C58 C59 C61 C62 C63 C66	D1 D8 D11 D13 D15 D17 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua

Para superar a materia é preciso ter como mínimo un 5 en cada unha das probas de avaliación.

Avaliación global

As probas de avaliación son:

Resolución de problemas: execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico, de deseño e visual.

Cualificación 30%

Traballo tutelado: elaboración dun traballo de formalización plástica e/ou audiovisual cun enfoque didáctico

Cualificación 40%

Proba de preguntas obxectivas e de reflexión crítica

Cualificación 30%

Para superar a materia é preciso ter como mínimo un 5 en cada unha das probas de avaliación.

O alumnado que siga a avaliación global deberá contactar coas persoas docentes da materia ao inicio de curso para explicar con detalle o contido das probas.

SEGUNDA CONVOCATORIA

O alumnado que non teña superada a materia na primeira convocatoria, tanto na modalidade de avaliación continua como avaliación global, deberá presentar nesta segunda convocatoria só aquelas probas nas que teña unha cualificación inferior ao 5.

As datas de exames poden consultarse na web da facultade

<http://fced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Titorías

O horario de titorías de cada docente estará exposto no Moovi

Begoña Paz García

Despacho virtual 1878

Contrasinal CreArte73

marpaz@uvigo.es

Cristian Gradín Carbajal

Despacho virtual 1224

Contrasinal eX6teo8R

cgrandin@uvigo.gal

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Arheim, R., **Arte y percepción visual**, 2ª ed., Alianza forma, 2002

Belloq C., Gil Díaz M., **Tocar el arte. Educación Plástica en Infantil y Primaria**, 1ª ed., Kaleida Forma, 2010

Blanco, V., & Cidrás, S., **Debuxar o mundo. Xogar, crear, compartir**, Editorial Galaxia, 2021

Blanco, V., Modia, R., Cidrás, S., **Educación a través del arte**, Kalandraka, 2023

Guasch, A. M., **El arte último del siglo XX**, 1ª ed, Alianza, 2000

LOWENFELD, V., **Desarrollo de la capacidad creadora**, 2ª ed, Kapelusz, 1980

Marín, R (coord), **Didáctica de la Educación artística**, 1ª ed, Pearson, 2003

Mesías, J.M., **Educación artística sensible. Cartografía contemporánea para arteducadores**, Graó, 2019

Bibliografía Complementaria

Acaso M., **La educación artística no son manualidades: nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual.**, Catarata, 2009

Aguirre, I., **teorías y práctica en educación artística**, 1ª ed, Octaedro, 2007

Barbe-Gall F., **Cómo hablar de arte a los niños.**, 1ª, Paidós., 2010

Benítez, M. L., **Los lenguajes artísticos en la educación infantil: la resolución de problemas por medio del lenguaje plástico.**, 2014

Berger, J., **Modos de ver**, 3ª ed, Gustavo Gili, 2016

Caja, J. (coord), **La educación visual y plástica hoy**, 1ª ed, Graó, 2002

Eisner, Elliot W., **Educación la visión Artística**, 1ª ed, Paidós, 1995

Foster, H., Krauss, R, Yve A., Boris H.D., & Buchloh, B., **Arte desde 1900:modernidad, antimodernidad, posmodernidad.**, Akal, 2006

GARDNER, H., **Educación artística y desarrollo humano**, 1ª ed, Paidós, 1994

Jenny, P., **La mirada creativa**, 1ª ed, GG, 2013

Jenny, P., **Técnicas de dibujo**, 1ª ed, Gustavo Gili, 2013

Klein, J., & Klein, S., **Arte Contemporáneo? Guía para niños**, 1ª ed, Nerea, 2012

Machon, A., **Los dibujos de los niños: génesis y naturaleza de la representación gráfica. Un estudio evolutivo.**, 1ª ed, Cátedra, 2009

Maier, M., **Materias y técnicas de Arte**, 2ª ed, Blume, 2005

Marchán Fiz, Simón, **Del Arte Objetual al arte de concepto:1960-1974**, 2ª ed, Akal, 2012

Morante F., **Análisis y evaluación de la obra de arte**, Edinumen, 1994

Vigoskii, L., **La imaginación y el arte en la infancia**, 2ª ed, Akal, 1990

VV.AA, **El Arte Contemporáneo en la educación artística**, 1ª ed, Ereida, 2008

Wilson, B., **La enseñanza del dibujo a partir del Arte**, Paidós, 2004

VV.AA, **Figuras, formas y colores**, 1ª ed, Graó, 2003

VVAA, **El juego del arte. Pedagogías, arte y diseño**, Fundación Juan March, 2019

Yamila, D., **Aprender y enseñar a través de imágenes. Desafío educativo**, 2014

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Obradoiro de creatividade artística/P02G110V01906

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/P02G110V01103

Outros comentarios

A asistencia puntual e continuada ás clases é condición indispensable para superar a materia dado a súa caracter eminentemente procedimental e a forte carga de contidos, imprescindibles para o desenvolvemento das prácticas, que se envorcan nas clases maxistras.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación física e a súa didáctica na idade infantil**

Materia	Educación física e a súa didáctica na idade infantil			
Código	P02G110V01503			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	García Ordóñez, Enrique Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Materia Didáctico Disciplinar obrigatoria do Grao de Mestre en Educación Infantil			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C3	Coñecer os fundamentos de atención temprana.
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.
C16	Identificar trastornos no sono, a alimentación, o desenvolvemento psicomotor, a atención e a percepción auditiva e visual.
C17	Colaborar cos profesionais especializados para solucionar devanditos trastornos.
C18	Detectar carencias afectivas, alimenticias e de benestar que perturben o desenvolvemento físico e psíquico adecuado dos estudantes.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidad na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.

C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C40	Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C45	Coñecer a tradición oral e o folklora.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	B5	C1	D1
	B9	C7	D2
	B11	C9	D7
		C12	D8
		C16	D9
		C17	D11
		C18	D12
		C21	D13
		C22	D14
		C29	D15
		C55	D16
		C62	D17
		C63	D18
	C64	D21	
Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión, as habilidades motrices e a creatividade.	B1 B10	C3	D1
		C20	D2
		C26	D13
		C27	D14
		C29	D16
		C32	D17
		C40	D18
		C41	D21
		C56	
		C66	

Deseñar actividades encamiñadas o desenvolvemento das habilidades motrices.

C13 D1
C15 D2
C19 D7
C21 D8
C53 D9
D13
D17
D18
D21

Promover a sensibilidade relativa á expresión e a creación.

B3 C15 D1
B11 C24 D14
B12 C25 D15
C26 D16
C43 D17
C44 D21
C45
C53
C54
C57

Contidos

Tema

Bloque 1: Terminoloxía e conceptos básicos das actividades motrices en idade escolar.	1.- Concepto de Educación Física e outros conceptos claves 2.- A didáctica da Educación Física 3.- Aportacións da Educación Física na educación escolar
Bloque 2: Evolución histórica das actividades físicas e motrices no contexto educativo.	1.- Evolución histórica da Educación Física 2.- As escolas ximnásticas 3.- Tendencias actuais na educación física escolar
Bloque 3: Coñecemento e aplicación dos elementos do currículo vinculados á motricidade e a educación física.	1.- Elementos do currículo e lexislación educativa vinculada á educación física 2.- Os niveis de concreción curricular 3.- A programación 4.- Metodoloxía de ensinanza 5.- Avaliación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	2	35	37
Seminario	6.5	12.5	19
Presentación	2	0	2
Aprendizaxe baseado en proxectos	24	0	24
Lección maxistral	13	0	13
Práctica de laboratorio	2	14	16
Exame de preguntas obxectivas	1.5	12.5	14
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	12.5	14
Traballo	0	11	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Para a elaboración dos traballos prácticos e resolución de exercicios requírese ao grupo de traballo a súa presenza na titoría co profesor.
Seminario	En diversos momentos do desenvolvemento da materia integraranse as metodoloxías podendo nunha sesión confluir traballo na aula e presentación/exposición. Grupos de discusión, debates e búsquedas bibliográficas na internet sobre os contidos dos diferentes temas da materia.
Presentación	Actividades encamiñadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la asignatura.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Os grupos de traballo deberán facer de forma correcta a exposición do tema ou contido vinculado a educación física que se lle requira tanto no desenvolvemento cotidiano da materia como no proceso evaluativo.
Lección maxistral	A parte meramente conceptual da materia impartirase mediante lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesiós maxistrais vinculadas aos contidos da materia
Traballo tutelado	Realizaranse titorías en pequeno grupo sobre os traballos da materia e que son obrigatorios para a avaliación
Seminario	Traballos interactivos que se realizarán na aula e que están vinculados aos temas da materia

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Práctica de laboratorio	Presentación dun traballo práctico (unidade didáctica/proxecto de motricidade infantil/educación física) baseado nos contidos curriculares da materia (20%)	40	B1 B3 B5 B9 B10 B11 B12	C1 C3 C7 C9 C12 C13 C15	D1 D2 D7 D8 D9 D13
	Exposición práctica do traballo mediante a implementación de unha ou dúas das sesións da unidade (20%)			C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C24 C25 C26 C27 C29 C32 C40 C41 C43 C44 C45 C53 C54 C55 C56 C57 C62 C63 C64 C66	

Exame de preguntas obxectivas	Examen tipo test dos contidos referidos a materia	20	B1 B3 B5 B9 B10 B11 B12	C1 C3 C7 C9 C12 C13 C15 C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C24 C25 C26 C27 C29 C32 C40 C41 C43 C44 C45 C53 C54 C55 C56 C57 C62 C63 C64 C66
Exame de preguntas de desenvolvemento	Examen de preguntas abertas sobre os contidos da materia	20	B1 B3 B5 B9 B10 B11 B12	C1 C3 C7 C9 C12 C13 C15 C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C24 C25 C26 C27 C29 C32 C40 C41 C43 C44 C45 C53 C54 C55 C56 C57 C62 C63 C64 C66

Outros comentarios sobre a Avaliación

a) **AVALIACIÓN CONTINUA:** Para superar a materia é obrigatorio asistir ao 80% das sesións, aprobar todas as partes da avaliación, acadando ao menos un 50% do valor da avaliación en cada apartado descrito. Nesta modalidade o alumnado deberá escoller entre realizar examen de preguntas abertas ou examen de preguntas obxectivas, ademais da elaboración dun dossier semanal, e do traballo das practicas de laboratorio.

Para aquel alumnado que non poida asistir regularmente, a **AVALIACIÓN GLOBAL** contempla una proba mixta final na data de exame de 1ª convocatoria de xuño (50% teórica, 50% práctica), sobre os contidos desenvolvidos na aula.

b) De non ter superada a materia en primeira convocatoria (xuño), as competencias non adquiridas serán avaliadas na 2ª convocatoria de xullo, do mesmo xeito que se contempla na **AVALIACIÓN GLOBAL** de xuño. Na segunda convocatoria e sucesivas os requisitos serán os mesmos.

As datas de exames pódense consultar na web da facultade no apartado de docencia/exames

---

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Cecchini, J.A.; Zagalaz, M.L.; Fernández, E., **Didáctica de la educación física en la educación primaria**, Síntesis, 2022

Contreras, O., **Didáctica de la educación física: un enfoque constructivista**, INDE, 2004

Bibliografía Complementaria

SCOPUS,

SPORTDISCUS,

Barcala R., Abelairas C., Gil P., **Didáctica de la Educación Física en Educación Infantil**, Síntesis, 2016

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil/P02G110V01922

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión musical e a súa didáctica**

Materia	Expresión musical e a súa didáctica			
Código	P02G110V01504			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Domínguez Lloria, Sara			
Profesorado	Domínguez Lloria, Sara			
Correo-e	saradominguez.lloria@uvigo.es			
Web	http://http://fcced.uvigo.es/es/			
Descrición xeral	Esta materia oriéntase ao estudo e aplicación da música como ferramenta pedagóxica esencial para a aprendizaxe integral na primeira infancia. A través dun enfoque teórico-práctico, o alumnado introducirase nos fundamentos da música e explorará as súas aplicacións didácticas no ámbito educativo. A materia ten como obxectivo proporcionar aos futuros educadores as competencias necesarias para empregar a música non só como un recurso para o ensino de contidos curriculares específicos, senón tamén como un instrumento para o traballo interdisciplinar, promovendo a integración de diversos saberes. Ademais, analizarase a música como unha forma de comunicación artística, subliñando o seu potencial para o desenvolvemento da creatividade e a expresión individual no contexto educativo. O obxectivo fundamental desta materia é a contribución á formación profesional do estudiantado, promovendo a incorporación da música dun xeito efectivo e enriquecedor na súa práctica docente.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C45	Coñecer a tradición oral e o folklora.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
C58	Promover a sensibilidade relativa á expresión plástica e á creación artística.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información

D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
2. Coñecementos das posibilidades e limitacións da educación musical en infantil.	A3 A4	B1		D1
3. Coñecemento do currículo escolar infantil, relacionado coa educación musical.	A1 A2	B1 B8	C53	D5 D19
5. Educación artística: Coñecemento e organización dos elementos musicais e pautas de traballo para a creación de actividades artísticas relacionadas coa música.	A2	B1	C45	D1
	A3		C53	D2
	A4		C54	D5
	A5		C55	D6
			C56	D7
			C57	D8
				D9
				D15
				D16
				D17
4. Adquisición de recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais dentro e fora da escola.	A3	B1	C45	D1
		B8	C53	D2
		B11	C54	D6
		B12	C55	D7
			C57	D9
			C58	D15
				D16
				D17
				D19
				D21
7. Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e aprendizaxe autónoma.	A3	B8	C53	D1
	A4	B11	C56	D2
	A5	B12	C58	D6
				D7
				D8
				D9
				D11
				D12
				D13
				D15
6. Habilidade de liderazgo, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	A2	B2	C55	D1
	A3		C58	D2
	A4			D6
	A5			D7
				D8
				D9
				D11
				D18
				D20
				D21

8. Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.

A1 B1 C53 D1
 A2 B2 C56 D2
 A3 B8 C57 D5
 A4 B12 C58 D6
 D7
 D8
 D9
 D11
 D12
 D13
 D14
 D15
 D16
 D17
 D18
 D19
 D20
 D21

9. Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.

A2 B1 C58 D8
 A3 B8 D9
 B11 D15
 B12 D16
 D19
 D20
 D21

10. Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos á educación musical.

A2 B1 C45 D1
 A3 B8 C53 D2
 A4 B11 C54 D5
 B12 C55 D6
 C56 D7
 C57 D8
 C58 D12
 D13
 D14
 D15
 D16
 D17
 D18
 D19
 D20
 D21

11. Elaboración de contidos musicais de diferentes estilos e sénero para a educación musical.

A1 B1 C45 D1
 A2 B2 C53 D2
 A3 B8 C54 D5
 A4 B11 C55 D6
 A5 B12 C56 D7
 C57 D8
 C58 D9
 D11
 D12
 D13
 D14
 D15
 D16
 D17
 D18
 D19
 D20
 D21

Contidos

Tema

1.As cualidades do son: parámetros e dimensións da música
 1.1 Uso didáctico das cualidades do son na Educación Infantil. As paisaxes sonoras
 1.2 As partituras non convencionais
 1.3 Proxectos STEAM a través da música para a educación infantil

2. Elementos constitutivos da música	2.1 O ritmo dende a teoría musical. Exercicios para a consecución do ritmo interno. 2.2 As grafías da rítmica aplicadas á educación infantil 2.3 O ritmo e a palabra
3.A canción na educación infantil	3.1 Criterios de selección e análise do repertorio. 3.2 A prosodia. Usos e estrutura 3.3 As cancións e a expresión corporal
4.A escoita activa	4.1. Importancia da linguaxe narrativa e a súa relación coa música. Elementos e técnicas para a sonorización de contos 4.2 Audición activa e música programática 4.3 Relacións interdisciplinares a través da música
5. A formación instrumental	5.1 Xogos e xoguetes 5.2 Recunchos e paredes musicais 5.3 Os instrumentos musicais na aula de educación infantil. O uso das escalas pentatónicas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Aprendizaxe colaborativa	11	19	30
Lección maxistral	11.5	15	26.5
Prácticas de laboratorio	10	8	18
Actividades introdutorias	9	10	19
Metodoloxías baseadas en investigación	4	10.5	14.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	10	12
Proxecto	3	10	13
Exame oral	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Aprendizaxe colaborativa	O alumnado traballará preferentemente en grupo na realización dos traballos propostos para a materia. As propostas serán realizadas de xeito colaborativo promovendo as diferentes potencialidades dos membros dos grupos configurados ao inicio da materia.
Lección maxistral	Estas clases desenvolveranse fundamentalmente a través de hipóteses didácticas, estudos de caso e exposicións teóricas traballando de xeito sistemática os contidos conceptuais da materia.
Prácticas de laboratorio	Estas clases desenvólense fundamentalmente nas clases B e pretenden traballar os contidos da materia de forma activa e experiencial
Actividades introdutorias	Estas actividades preliminares das clases B pretenden aprofundar nos coñecementos previos do alumnado e favorecer un repaso dos contidos traballados permitindo a localización da materia no contexto de aula.
Metodoloxías baseadas en investigación	o emprego de metodoloxías baseadas na investigación permiten ao alumnado de xeito sistemático estudar, analizar e resolver problemas mediante a recopilación e a análise de datos coa finalidade de validar teorías existentes e desenvolver solucións prácticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Axudar ao alumnado a resolver dúbidas respecto dos contidos teóricos tratados. Estas titorizacións poderán desenvolverse tanto de xeito presencial como por medios telemáticos previo concerto co docente. Os posibles medios telemáticos a empregar serán os propostos pola UVIGO nas súas diferentes canles tales coma: correo electrónico, MOOVI, ou despachos virtuais.
Prácticas de laboratorio	Nestas prácticas o alumnado recibirá axuda personalizada en pequenos grupos para a resolución dos casos prácticos propostos en relación coa materia. O alumnado poderá empregar tanto canles presenciais dentro da propia aula ou titotiras coma telemáticas baixo cita previa (correo electrónico, MOOVI, despachos virtuais...).
Metodoloxías baseadas en investigación	Se aportará ao alumnado a resolución de dúbidas dos casos concretos desenvolvidos dentro destas metodoloxías tanto de xeito individual como en pequenos grupos. O alumnado poderá empregar tanto canles presenciais dentro da propia aula ou titotiras coma telemáticas baixo cita previa (correo electrónico, MOOVI, despachos virtuais...)

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---

Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumnado realizará un exame de carácter teórico-práctico sobre os contidos da materia	30	A1	B1	C45	D1			
			A2	B2	C53	D2			
			A3	B8	C54	D5			
			A4	B11	C55	D6			
			A5	B12	C56	D7			
					C57	D8			
					C58	D9			
						D11			
						D12			
						D13			
						D14			
						D15			
						D16			
						D17			
						D18			
						D19			
						D20			
						D21			
			Proxecto	O alumnado desenvolverá un proxecto práctico baseado nos contidos da materia.	40	A1	B1	C45	D1
						A2	B2	C53	D2
						A3	B8	C54	D5
A4	B11	C55				D6			
A5	B12	C56				D7			
		C57				D9			
		C58				D11			
						D12			
						D13			
						D14			
						D15			
						D16			
						D17			
						D18			
						D19			
						D20			
						D21			
Exame oral	(*)El alumnado realizará un examen oral acerca del proyecto presentado donde se evaluará el conocimiento de la materia trabajada durante el curso.	30				A1	B1	C45	D1
						A2	B2	C53	D2
						A3	B8	C54	D5
						A4	B11	C55	D6
			A5	B12	C56	D7			
					C57	D8			
					C58	D9			
						D11			
						D12			
						D13			
						D14			
						D15			
						D16			
						D17			
						D18			
						D19			
						D20			
						D21			

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

Para superar a materia, o alumnado deberá obter polo menos o 50% da súa nota total en todas e cada unha das partes avaliadas. A cualificación final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo necesario superar cada unha delas de forma illada.

No caso do alumnado que non asista ás clases con regularidade, a primeira semana de clase deberá poñerse en contacto co profesor responsable, o alumnado deberá obter polo menos o 50% da súa nota total en todas e cada unha das partes avaliadas. A cualificación final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo necesario superar cada unha delas de forma illada. Os traballos a avaliar na convocatoria común entregaranse nos mesmos prazos estipulados para o alumnado asistente a clase e anunciaranse coa mesma antelación a todos. Tamén será necesario no caso dos traballos cumprir cos prazos de entrega sinalados polo docente para o alumnado que non asista con regularidade.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non asista de xeito regular ao 80% da materia perdera o dereito a avaliación continua pasando a avaliarse como non presencial na data oficial do exame

As datas oficiais dos exames pódense consultar na páxina web da facultade:

<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

AVALIACIÓN EN SEGUNDA CONVOCATORIA

O alumando que non supere a primeira convocatoria deberá someterse ao mesmo sistema de avaliación que na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Giráldez, A., **Contribuciones de la educación musical a la adquisición de las competencias básicas**, nº 41, pp. 37-48, Eufonía- Madrid, 2007

Storms, G., **101 Juegos musicales**, Graó- Barcellona, 2003

Robles, G., **Nuevo Lenguaje Musical I. Edición ampliada**, Si Bemol Ediciones, 2003

Pascual, P., **Didáctica de la Música para infantil**, Pearson, 2006

Alsina, P., **La música en la escuela infantil (0-6)**, Graó, 2008

Cremades, R., **Desarrollo de la expresión musical en la educación infantil**, Paraninfo, 2017

Bibliografía Complementaria

Schaefer, M., **El rinoceronte en el aula**, Melos, 2020

Schafer, **Limpieza de oídos**, Melos, 2020

Díaz et al., **Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación musical: Una selección de autores relevantes**, Biblioteca de Eufonía, 2007

Del Olmo et al., **Desarrollo de la Expresión Musical en Educación Infantil**, Ediciones Paraninfo, 2017

Self, G., **Nuevos Sonidos en clase: Cómo aplicar la enseñanza musical en las escuelas**, Melos, 2020

Ivanova, A., **La competencia musical del docente en Educación Infantil: El desarrollo de la expresión musical en el aula**, Editorial CCS, 2014

Cuervo-Calvo, L., **Estimulación musical en la infancia. Pautas y actividades**, Paraninfo, 2021

Santos, B y Sánchez, M., **Música en la escuela infantil. Recursos musicales para educadores infantiles (0-3 años)**, Paraninfo, 2019

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Agrupacións instrumentais para a escola/P02G110V01941

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103

Outros comentarios

A materia dadas as súas características precisa de traballo continuo ao longo de todo o cuatrimestre e asistencia á materia

Resulta fundamental a asistencia a clase

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua e literatura: Galego**

Materia	Lingua e literatura: Galego			
Código	P02G110V01505			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana			
Correo-e	ganime@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Os obxectivos desta materia son lingüísticos e literarios. A disciplina está concibida para profundar en coñecementos lingüísticos non impartidos nos cursos anteriores (historia da lingua e lingua e sociedade fundamentalmente) e para fornecerlle ao alumnado os rudimentos necesarios para a comprensión e análise de textos literarios prosísticos e/ou poéticos.</p> <p>Entre os coñecementos lingüísticos, trátase, especialmente, a situación lingüística de Galicia contextualizada dentro da situación lingüística mundial. Este coñecemento debe preparar aos futuros mestres e mestras para resolver con eficacia os problemas derivados da situación lingüística galega e, en xeral, para afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües e multiculturais.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.

C3	Coñecer os fundamentos de atención temprana.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.
C17	Colaborar cos profesionais especializados para solucionar devanditos trastornos.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidad na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C45	Coñecer a tradición oral e o folklore.
C46	Comprender o paso da oralidad á escritura e coñecer os diferentes registros e usos da lingua.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C50	Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para a animación á lectura e á escritura.
C51	Adquirir formación literaria e en especial coñecer a literatura infantil.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuales e as súas implicacións educativas.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
C65	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes de 0-3 anos e de 3-6 anos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A4 A5		C46 C49	D1 D2 D3
Favorecer as capacidades de fala e escrita.			C43	D1 D3 D11 D13 D15 D16 D17
Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	B1		C44 C46 C48 C49 C50	D1 D3 D13 D15 D16 D17
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente en galego.	B1 B3		C44 C46 C48 C49 C50	D1 D3 D13 D15 D16 D17
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua	A4 A5	B3 B6	C46 C49	D1 D3 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Coñecer as liñas xerais da historia da lingua galega.	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B4 B6 B7	C1 C5 C6 C15 C19	D1 D2 D3 D9 D11
			C23 C24 C25 C43 C44 C45 C54 C55 C56 C57 C59 C60 C61 C65	D13 D15 D17 D18
Coñecer os rudimentos teóricos para analizar a relación entre lingua e sociedade.	A1 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B9 B12	C7 C17 C20 C21	D1 D2 D3 D7
			C26 C27 C28 C30 C48	D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17

Coñecer a situación lingüística mundial multilingüe e multicultural.	A1	B2	C5	D1
	A2	B3	C6	D2
	A3	B6	C48	D3
	A4		C49	D6
	A5			D7
				D8
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D19
Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.	A2	B3	C6	D1
	A4	B6	C48	D7
			C49	D8
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D19
Relacionar a situación lingüística de Galicia coa situación lingüística mundial.	A2	B1	C29	D1
		B3	C48	D2
		B6	C49	D3
				D6
				D7
				D8
				D11
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D19
Coñecer a situación legal, a normalización e a normativización do galego.	A1	B1	C3	D1
	A2	B2	C48	D2
	A3	B3		D3
	A4	B6		D7
	A5	B7		D8
		B8		D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D19
Fomentar a eliminación dos prexuizos lingüísticos tanto da escola como da sociedade.	A2	B3	C48	D1
	A3	B6	C49	D7
	A4	B7		D8
		B10		D9
				D11
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D19

Coñecer a tradición oral e o folclore.	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B6	C1 C4 C45	D1 D3 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D19
Adquirir formación literaria.	A1 A2 A3 A4 A5	B6	C51	D1 D2 D3 D7 D8 D13 D15 D17 D21
Comprender o feito literario.		B6	C50 C51	D1 D2 D3 D13 D15 D17 D21
Coñecer os rudimentos do comentario de texto (narrativo e/ou poético).	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B6	C50 C51	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D13 D15 D16 D17 D21
Coñecer a historia da literatura galega para saber contextualizar os textos que se comenten.	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B6	C50 C51	D1 D2 D3 D7 D8 D13 D14 D15 D16 D17 D21
Aplicar os conceptos lingüísticos e literarios á análise da realidade galega atendendo á súa especificidade.	A2 A3 A4 A5	B3 B6	C43 C48 C51	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21

Contidos

Tema

I. Historia da lingua	<ol style="list-style-type: none"> 1. 1. A formación da lingua galega. 1. 2. O galego na Idade Media. 1. 3. Os Séculos Escuros. 1. 4. O século XIX. 1. 5. O século XX.
II. Lingua e sociedade	<ol style="list-style-type: none"> 2. 1. A linguaxe e a comunicación. Características esenciais da linguaxe. 2. 2. O estudo da lingua. A Lingüística e a Gramática. A Sociolingüística e a Socioloxía da Linguaxe. 2. 3. Unidade e variedade da lingua galega. 2. 4. Lingua oral e lingua escrita. Didáctica da pronunciación e da ortografía. O desenvolvemento da escritura. 2. 5. A situación lingüística no mundo: diversidade versus uniformidade. 2. 6. Os xuízos de feito versus os xuízos de valor. 2. 7. O prexuízos lingüísticos: definición e algúns exemplos. 2. 8. Linguas hexemónicas e linguas minorizadas. 2. 9. A relación entre estatus de lingua e poder político-económico. 2. 10. Ámbitos de uso do galego: ensino, medios de comunicación, igrexa, administración, etc. 2. 11. As linguas de comunicación internacional versus as linguas ameazadas. 2. 12. Distinción entre comunidade lingüística e comunidade política. 2. 13. Principios legais para a recuperación das linguas ameazadas. Personalidade e Territorialidade. 2. 14. Linguas en contacto: o caso galego. Bilingüismo e diglosia. 2. 14. 1. Definicións. 2. 14. 2. Precisións conceptuais sobre a diglosia. 2. 14. 3. Interferencias lingüísticas derivadas do contacto entre linguas. 2. 15. A normalización e a normativización. 2. 15. 1. Precisións terminolóxicas. 2. 15. 2. A situación legal do galego. 2. 15. 3. A normativización.
III. Tradición oral e folclore	<ol style="list-style-type: none"> 3.1. A literatura popular de tradición oral. 3.2. Da literatura de tradición oral á tradición escrita de autor.
IV. Literatura	<ol style="list-style-type: none"> 4.1. Breve historia da literatura galega. 4.2. Especificidade da literatura galega. 4.3. O comentario de texto. 4.4. A linguaxe e a literatura.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	14	34	48
Resolución de problemas de forma autónoma	22	33.5	55.5
Lección maxistral	12	30	42
Saídas de estudo	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2.5	0	2.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Comentario dun texto literario prosístico e/ou poético.
Resolución de problemas de forma autónoma	Corrección de actividades iniciadas na aula ou non e análise de lecturas complementarias.
Lección maxistral	Exposición teórica sobre os contidos do temario e análise de lecturas complementarias.
Saídas de estudo	Camiñada pola contorna (neste caso a cidade de Pontevedra) co fin de comprender a paisaxe lingüística e literaria

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Orientacións para a elaboración dun traballo escrito e indicacións sobre a súa exposición. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124. No caso de docencia non presencial, as titorías realizaranse por medios telemáticos.

Resolución de problemas de forma autónoma   Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124. No caso de docencia non presencial, as titorías realizaranse por medios telemáticos.

Probas	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba con cuestións para desenvolver e nas que o alumnado relaciona e organiza os coñecementos.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Traballo orixinal e presentación do seu resultado	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3	C44 C45 C49 C50 C51	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D12 D13 D15 D16 D17 D21
Resolución de problemas de forma autónoma	Participación na preparación, resolución e revisión dos exercicios.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B6	C43 C44 C45 C46 C48 C49 C50 C51	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21
Lección maxistral	Asistencia e participación nas sesións expositivas.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B6	C43 C44 C45 C46 C48 C49 C50 C51	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba con cuestións para desenvolver e nas que o alumnado relaciona e organiza os coñecementos.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B6	C43 C44 C46 C48 C49 C51	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D12 D13 D15 D16 D17 D21
---------------------------------------	---	----	----------------------------	----	--	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modelo A (avaliación continua). O alumnado que asista regularmente á clase terá que aprobar as prácticas e o traballo literario para poder presentarse ao exame, a non ser que a profesora acorde outra cousa co alumno ou coa alumna. Para aprobar a materia hai que aprobar as prácticas, o traballo e o exame.

Modelo B (avaliación global). O alumnado que non asista regularmente á clase terá que realizar un exame final de toda a materia, a non ser que a profesora acorde co alumno ou coa alumna outro tipo de avaliación.

Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade. (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GUTIÉRREZ IZQUIERDO, R., **Lecturas de nós. Introducción á literatura galega**, Xerais, 2000

MARIÑO, R., **Historia da lingua galega**, Sotelo Blanco, 1998

MONTEAGUDO ROMERO, H., **Estudios de sociolingüística galega**, Galaxia, 1995

MORENO CABRERA, J. C., **La dignidad e igualdade de las linguas**, Alianza, 2000

VILLANUEVA, D., **El comentario del texto narrativo: cuento y novela**, Nostrum, 2006

VVAA, **Galicia. Antropoloxía. Imaxinario. Literatura popular. Tomo XVIII**, Hércules, 1997

Bibliografía Complementaria

BLANCO, D., **Historia da literatura popular galega**, Universidade, 1994

COSTAS, X. H., **Guía das linguas de Europa**, Positivas, 2002

COSTAS, X. H., **55 mentiras sobre a lingua galega**, Laivento, 2009

FERNÁNDEZ REI, F., **Dialectoloxía da lingua galega**, Xerais, 1991

FERNÁNDEZ REI, F., **A situación do galego nas comarcas occidentais de Asturias, León e Zamora**, Consello da Cultura Galega, 2002

FERREIRA, X.; NOGUEIRA, A.; TATO, A. e VILLARES, L., **Estatuto xurídico da lingua galega**, Xerais, 2005

FREIXEIRO MATO, X. R., **Lingua galega: normalidade e conflito**, Laivento, 1997

FREIXEIRO MATO, X. R., **Idioma e sociedade. Sobre a normalización e a planificación da lingua galega**, Laivento, 2020

FORMOSO, V., **Do estigma á estima: propostas para un novo discurso lingüístico**, Xerais, 2013

GRAÑA NÚÑEZ, X., **Vacilacións, interferencias e outros pecados da lingua galega**, Ir Indo, 1993

IGLESIAS ÁLVAREZ, A., **Falar galego: No veo por qué**, Xerais, 2003

KABATEK, J., **Os falantes como lingüistas. Tradición, innovación e interferencias no galego actual**, Xerais, 2000

LABRAÑA, S. e outros, **EuroComRom: as sete peneiras: para saber ler axiña todas as linguas románicas**, Shaker, 2009

LABRAÑA, S., **Reflexións sobre a situación sociolingüística galega**, 2011

LÓPEZ CASANOVA, A., **Diccionario Metodolóxico de análise literaria. I. A poesía**, Galaxia, 2001

MORENO CABRERA, J. C., **El nacionalismo lingüístico. Una ideoloxía destructiva**, Península, 2008

NINYOLES, R., **Estructura Social e Política Lingüística**, Ir Indo, 1991

NOIA CAMPOS, C., **Catálogo tipolóxico do conto galego de tradición oral. Clasificación, antoloxía e bibliografía**, Universidade, 2010

NÚÑEZ SINGALA, M. C., **Sacar a lingua é de mala educación: oportunidades do multilingüismo na infancia e na idade adulta**, Galaxia, 2017

NÚÑEZ SINGALA, M. C., **En galego: por que non?: contra os prexuízos e as simplificacións sobre a lingua galega**, Galaxia, 2011

RODRÍGUEZ FER, C., **Poesía galega. Crítica e metodoloxía**, Xerais, 1989

RODRÍGUEZ FER, C., **Arte literaria. Catálogo, descrición e teoría crítica para a comprensión e comentario de textos**, Xerais, 1991

RODRÍGUEZ IGLESIAS, F. (dir.), **Galicia. Literatura. XXXII, XXXIII, XXXIV**, Hércules, 2001

TUSÓN, J., **Mal de Linguas**, Positivas, 1990

VILAVEDRA, D. (coord.), **Diccionario da literatura galega. I, II, III, IV**, Galaxia, 1995-2004

Real Academia Galega, **Mapa sociolingüístico de Galicia**,

Real Academia Galega, **Lingua e sociedade en Galicia. Resumo de resultados 1992-2016**,

---

Recomendacións

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a foto pegada debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua e literatura: Español**

Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G110V01507			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dpto. Externo Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado	Fernández Soneira, Ana María Rodríguez Vega, María Regina			
Correo-e	anafe@uvigo.es			
Web	http://https://uvigo.academia.edu/XinaVega			
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C46	Comprender o paso da oralidad á escritura e coñecer os diferentes registros e usos da lingua.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C51	Adquirir formación literaria e en especial coñecer a literatura infantil.
D1	Capacidade de análise e síntese
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D7	Resolución de problemas
D9	Traballo en equipo
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Comprende e sabe interpretar os principios básicos das ciencias da inguaxe e a comunicación.	B1 B2	C28	D7 D13 D15 D16

2. Coñece as bases teóricas dos currículos de excelencia educativa e é quen dunha valoración crítica dos deseños curriculares españois.	B11	C28	D7 D9 D13 D15 D16
3. Coñece, respecta e promove a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa, e é quen de contribuír á planificación e xestión críticas de tal diversidade.	B11	C48	D7 D12 D16
4. Recoñece a identidade da etapa de educación infantil e as súas características cognitivas e comunicativas.	B1 B2 B6	C4 C42	D7
5. Valora a importancia do traballo en equipo e asume a súa cota de responsabilidade.		C29	D7 D9 D13 D16
6. Mellora as destrezas básicas de lectura, escritura e especialmente da comunicación oral, en canto compoñentes esenciais, ao lado do cálculo, das competencias clave e ferramentas precisas para reforzar a educación e o rendemento do profesorado.	B11	C43 C44 C46 C49	D3 D15
7. Sabe expresarse en español con fluidez e precisión e pode facer un uso flexible de dito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	B11	C43 C44 C46 C49	D3 D15
8. Comprende o paso da oralidade á escritura e coñece e sabe usar os diferentes rexistros e usos da lingua.	B6	C43 C44 C46 C49	D3 D15
9. É quen de comprender unha ampla variedade de textos extensos, así como de recoñecer neles sentidos implícitos e facer valoracións críticas.	B11	C43 C44 C51	D1 D7 D13 D15
10. É quen de interpretar e de construír textos sobre temas de certa complexidade desde o respecto ás normas de xénero de discurso, de tipos de texto e desde as esixencias de claridade, de coherencia, de cohesión e cunha elocutio axeitada aol contexto.	B6 B11	C43 C44 C51	D1 D7 D13 D15 D16
11. Adquire formación literaria, con especial atención ao papel e ao uso da literatura na educación infantil.	B2	C46 C51	D1 D13 D15
12. Coñece e aplica creativamente os conceptos básicos de análise literaria aos xéneros máis utilizados na educación infantil.	B11	C28 C46 C51	D7 D13 D15
13. Utiliza, se a situación o require, soportes non verbais que complementen a súa exposición (TIC, audiovisuais...).	B2 B6 B7 B11	C28 C49	D5 D7 D16

Contidos

Tema

1. Principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación, con especial atención á comunicación oral.	1.1. Da competencia lingüística á competencia comunicativo-textual. 1.2. O estatuto da linguaxe nos currículos de educación infantil e o novo contexto normativo establecido pola LOMLOE e os desenvolvementos curriculares de educación infantil. 1.3. As destrezas básicas da linguaxe. Comunicación oral, lectura e escritura.
2. Interpretación e construción de textos desde o español, sobre todo de textos do ámbito académico, dos medios de comunicación social e da produción literaria	2.1. O texto como unidade básica da lingüística. As tipoloxías textuais. Caracterización e tipoloxía básica dos textos literarios, dos textos académicos e dos textos xornalísticos 2.2. Principios básicos para a interpretación e construción de textos académicos, con especial atención á exposición e á argumentación. 2.3. A competencia lectora de textos literarios como fonte de desenvolvemento integral e harmónico dos aspectos intelectuais, afectivos e sociais da persoa. 2.4. Estrutura e análise pragmática, narratolóxica e lingüística da narrativa infantill.

3. Unidade e variedade do español: estándar, sociolectos e rexistros

3.1. A arquitectura da lingua: dialectos, niveis e estilos. O correcto como norma idiomática de cada modo de falar. O español común e o español estándar.

3.2. A variación social da Lingua Española. Prácticas de análises e comentario

3.3. Os rexistros ou niveis de fala. O denominado argot común. Prácticas de análises e comentario.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	3.5	1.5	5
Traballo tutelado	10	30	40
Resolución de problemas de forma autónoma	20	15	35
Presentación	2	14	16
Lección maxistral	15	7	22
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	30	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos.
Traballo tutelado	Técnicas grupales participativas. Exames
Resolución de problemas de forma autónoma	Lecturas e documentación sobre os traballos que se van realizar. Lectura dunha obra literaria. Preparación da materia e dos exames
Presentación	Os alumnos farán unha exposición oral dun traballo en grupo.
Lección maxistral	Metodoloxía expositiva

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Durante o período lectivo estableceranse sesións de tutoría individual e/ou grupal co fin de resolver dúbidas. O alumnado poderá establecer sesións de tutoría, con concertación previa, a través de email, videoconferencia a través do Campus Remoto ou mediante o foro de Moovi.
Probas	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	A profesora ofrecerá os materiais axeitados e responderá ás dúbidas que se presenten na preparación das probas tanto en titorías virtuais como presenciais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	Traballos e actividades propostos polos docentes.	40	B6 B11	C42 C44	D1 D3 D7
Presentación	Elaboración e exposición dun traballo extenso. Na exposición valoraranse tanto os contidos como a exposición oral.	20	B6 B11	C43 C44 C49	D1 D7 D9
Lección maxistral	Valorarase a participación habitual do estudantado nas sesións expositivo participativas	10	B6 B11	C43 C44	D1 D7 D9
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación das competencias adquiridas mediante respostas a cuestións teórico-prácticas dotadas de relevancia no programa	30	B6	C44 C46 C51	D1 D3 D13

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

Farase una avaliación continua a través do seguimento do alumno nos traballos da aula, a través da exposición de traballos

e a realización de probas.

Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos e a aportación crítica de ideas e reflexións no desenvolvemento dos devanditos traballos.

Para poder ser calificado con esta modalidade, o alumno deberá entregar todas as probas establecidas polas docentes, nas datas indicadas. Se o alumno non entrega todos os traballos, non poderá acollerse á avaliación continua.

AVISO: a detección de plaxio nalgún dos traballos propostos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

AVALIACIÓN GLOBAL

Os alumnos que non fagan avaliación continua farán unha proba final que valerá o 100% da nota final, que se realizará nas datas oficiais establecidas polo centro.

Neste exame haberá unha parte teórica e unha parte práctica que abrangue tanto exercicios de corrección lingüística, semellantes aos desenvolvidos nas horas prácticas da materia, como de aplicación didáctica dos contidos estudados ao longo do curso.

Avaliarase a competencia lingüística, a aprendizaxe de contidos e a aplicación de competencias e de coñecementos no desenvolvemento das preguntas formuladas.

Os alumnos poderán consultar as datas oficiais dos exames na web da facultade, no apartado de Organización Académica: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

2ª CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo farase unha proba final que valerá o 100% da calificación.

Avaliarase a competencia lingüística, a aprendizaxe de contidos e a aplicación de competencias e de coñecementos no desenvolvemento das preguntas formuladas

As datas dos exames poden consultarse na páxina web do centro, no apartado de Organización Académica: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BIGAS, M. e CORREIG, M, **Didáctica de la lengua en la educación infantil**, 1, Síntesis, 2008

Cassany, Daniel et al., **Enseñar lengua**, 7, Grao, 2003

COLOMER, TERESA, **Introducción a la literatura infantil y juvenil actual**, Síntesis, 2010

Montolío, Estrella (coord.), **Manual de escritura académica y profesional (Vol. I): Estrategias gramaticales**, 1, Ariel Letras, 2014

Montolío, Estrella (coord.), **Manual de escritura académica y profesional (Vol. II): Estrategias discursivas**, 1, Ariel Letras, 2014

Moreno Fernández, Francisco, **Las variedades de la lengua española y su enseñanza**, 1, Arco Libros, 2010

Real Academia Española, **Libro de estilo de la lengua española: según la norma panhispánica**, espasa, 2018

Bibliografía Complementaria

BOE, **Real Decreto 95/2022, de 1 de febrero, por el que se establece la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Infantil.**, Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2022

Cerrillo, Pedro C., **LITERATURA INFANTIL Y JUVENIL Y EDUCACION LITERARIA: HACIA UNA NUEVA ENSEÑANZA DE LA LITERATURA**, 1, Octaedro, 2007

COLOMER, T. et al., **Narrativas literarias en educación infantil y primaria**, 1, Síntesis, 2018

Cortés Rodríguez, Luis, **Comentario pragmático de comunicación oral**, 1, Arco libros, 2008

Millán González, José Antonio, **Perdón imposible: Guía para una puntuación más rica y consciente**, ariel, 2015

Montolío, Estrella, **Cosas que pasan cuando conversamos**, ariel, 2020

Prado Aragonés, Josefina, **Didáctica de la lengua y la literatura para enseñar en el siglo XXI**, 1, La Muralla, 2004

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

Lingua española/P02G120V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés**

Materia	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés			
Código	P02G110V01508			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Francés			
Departamento	Dpto. Externo Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Profesorado	Amal Calvar, Selma Valcárcel Riveiro, Carlos			
Correo-e	carlos.valcarcel@uvigo.es			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	Materia centrada na adquisición de competencias no ensino dunha lingua estranxeira (nivel A1) no ámbito da educación infantil e tomando como exemplo a lingua francesa. Materia do programa English Friendly. O estudantado internacional poderá solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C37	Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C51	Adquirir formación literaria e en especial coñecer a literatura infantil.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.

C61	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D3
	A5	B4	C51	D4
		B5	C53	D6
		B7	C61	D8
		B9		D11
		B11		D12
		B12		D14
2. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre o estudantado.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D2
	A5	B4	C51	D3
		B5	C53	D4
		B7	C61	D5
		B9		D7
		B11		D8
		B12		D9
				D11
				D13
				D14
			D15	
			D17	
			D19	

3. Xestionar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües.	B7 B10 B11	C37 C42 C43 C51 C53 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21
4. Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá.	B2 B3 B4 B5 B10	C37	D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D17 D18
5. Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A3	C42	D1 D2 D3 D4 D6 D9 D12 D13 D15 D19
6. Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	B2 B3	C42 C43 C51 C53	D1 D2 D3 D4 D6 D13 D15
7. Comprender os principios básicos da lingua como comunicación.		C42 C51 C53	D1 D2 D3 D4 D6 D9 D12 D13 D14 D15 D19
8. Manexar os conceptos básicos do enfoque comunicativo por tarefas e competencias.	B2 B3 B7 B11	C42 C53	D1 D2 D4 D6 D9 D11 D12 D13 D19

9. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais e pragmáticas.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D3
	A5	B5	C53	D4
		B10		D6
				D10
				D11
				D12
				D13
				D19
10. Diferenciar entre as actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) adecuadas ao nivel A1.1 do Marco Europeo Común de Referencia para a Aprendizaxe das Linguas (MECR).	A3		C37	D1
	A4		C43	D3
	A5			D4
				D7
				D11
				D12
				D13
				D19
11. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D2
	A5	B4	C51	D3
		B5	C53	D4
		B7	C61	D7
		B8		D8
		B11		D9
		B12		D11
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
12. Ser capaz de levar a cabo distintos tipos de avaliación.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D2
	A5	B5	C51	D3
		B7	C61	D4
		B9		D5
		B11		D6
		B12		D7
				D8
				D13
				D14
				D15
				D19
				D21
13. Coñecer o currículo da lingua estranxeira na Educación Infantil.	A3	B2	C42	D1
	A4	B3	C43	D3
	A5	B4	C51	D4
		B5	C53	D13
		B7	C61	D14
		B8		D15
		B9		D21
		B10		
		B11		
		B12		
14. Identificar os tipos de actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) no ámbito persoal.				D1
				D2
				D3
				D4
				D11
				D12
				D13
				D19

Contidos

Tema

1. Modelo teórico da lingua como comunicación: as achegas orientadas á acción.	1a. As variábeis do ensino das linguas estranxeiras na Educación Infantil: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. 1b. O francés como lingua estranxeira: FLE, FOS, EMILE/AICLE/CLIL, EVLANG e [Français précoce]. 1c. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras.
2. Achega didáctica por tarefas e competencias.	2a. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Infantil. 2b. O Cadro Europeo Común de Referencia para as linguas (CECR). 2c. O Portfolio Europeo das Linguas (PEL).
3. Currículo de linguas estranxeiras.	3a. A lexislación referente ao ensino das linguas estranxeiras na educación infantil. 3b. O nivel A1 do MECR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias. 3c. O DCB de Educación Infantil e a aprendizaxe das linguas estranxeiras.
4. Elaboración de unidades didácticas.	4a. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita. 4b. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagoxizados e documentos auténticos. 4c. Cancións, contos e xogos na clase de francés de Educación Infantil. 4d. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades
5. Métodos de avaliación global e analítica.	5a. A avaliación da comprensión oral e escrita. 5b. A avaliación da expresión oral e escrita.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	4	12	16
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	21	31
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	21	31
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	21	31
Resolución de problemas	14	18	32
Debate	4.5	4.5	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistras desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nelas profesor e alumnado traballarán os conceptos esenciais dos diferentes puntos indicados nos contidos da materia e necesarios para a elaboración dos proxectos. O profesor tamén indicará bibliografía e outros recursos útiles para o alumnado poder encontrar información adicional.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá tres proxectos que se deberán presentar oralmente nas datas indicadas no inicio do curso. Todos os proxectos serán de carácter grupal e as instrucións para a súa realización estarán detalladas na plataforma de aprendizaxe. Nas aulas o profesor guiará o alumnado para a execución destes proxectos mediante a realización de tarefas grupais e colaborativas.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá tres proxectos que se deberán presentar oralmente nas datas indicadas no inicio do curso. Todos os proxectos serán de carácter grupal e as instrucións para a súa realización estarán detalladas na plataforma de aprendizaxe. Nas aulas o profesor guiará o alumnado para a execución destes proxectos mediante a realización de tarefas grupais e colaborativas.

Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá tres proxectos que se deberán presentar oralmente nas datas indicadas no inicio do curso. Todos os proxectos serán de carácter grupal e as instrucións para a súa realización estarán detalladas na plataforma de aprendizaxe. Nas aulas o profesor guiará o alumnado para a execución destes proxectos mediante a realización de tarefas grupais e colaborativas.
Resolución de problemas	Nos grupos B, o alumnado realizará unha serie de tarefas grupais en espazos colaborativos dixitais para traballar diferentes aspectos relacionados cos proxectos en curso.
Debate	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo B. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistras, aínda que tamén se poderán programar encontros dixitais con algunha persoa experta. As horas de debate tamén se poderán usar para reforzar competencias lingüísticas ou dixitais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través da plataforma de aprendizaxe. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través da plataforma de aprendizaxe. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Debate	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través da plataforma de aprendizaxe. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Resolución de problemas	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través da plataforma de aprendizaxe. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través da plataforma de aprendizaxe. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar previamente unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través da plataforma de aprendizaxe. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---------------	---------------------------------------

Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o alumnado deberá realizar en grupos aleatorios tres proxectos relacionados cos contidos da materia. Cada proxecto será avaliado polo profesor. O conxunto das tarefas ou proxectos realizados por cada estudante constituirá o seu portfolio de aprendizaxe, que se irá completando en formato blog. A media das notas obtidas en cada proxecto constituirá o 75% da nota final da materia. Para poder ser avaliado na primeira convocatoria, o alumnado deberá realizar todas as tarefas propostas nos prazos fixados pola clase. Entrarán tamén nesta media as intervencións pedagóxicas e tarefas que o alumnado na aula faga voluntariamente.	20	A3 B2 C37 D1 A4 B3 C42 D2 A5 B4 C43 D3 B5 C51 D4 B7 C53 D5 B8 C61 D6 B9 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o alumnado deberá realizar en grupos aleatorios tres proxectos relacionados cos contidos da materia. Cada proxecto será avaliado polo profesor. O conxunto das tarefas ou proxectos realizados por cada estudante constituirá o seu portfolio de aprendizaxe, que se irá completando en formato blog. A media das notas obtidas en cada proxecto constituirá o 75% da nota final da materia. Para poder ser avaliado na primeira convocatoria, o alumnado deberá realizar todas as tarefas propostas nos prazos fixados pola clase. Entrarán tamén nesta media as intervencións pedagóxicas e tarefas que o alumnado na aula faga voluntariamente.	20	A3 B2 C37 D1 A4 B3 C42 D2 A5 B4 C43 D3 B5 C51 D4 B7 C53 D5 B8 C61 D6 B9 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o alumnado deberá realizar en grupos aleatorios tres proxectos relacionados cos contidos da materia. Cada proxecto será avaliado polo profesor. O conxunto das tarefas ou proxectos realizados por cada estudante constituirá o seu portfolio de aprendizaxe, que se irá completando en formato blog. A media das notas obtidas en cada proxecto constituirá o 75% da nota final da materia. Para poder ser avaliado na primeira convocatoria, o alumnado deberá realizar todas as tarefas propostas nos prazos fixados pola clase. Entrarán tamén nesta media as intervencións pedagóxicas e tarefas que o alumnado na aula faga voluntariamente.	20	A3 B2 C37 D1 A4 B3 C42 D2 A5 B4 C43 D3 B5 C51 D4 B7 C53 D5 B8 C61 D6 B9 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Resolución de problemas	Ao longo do curso, o profesor propondrá un mínimo de 10 desafíos voluntarios e, tras a súa avaliación, outorgará ao alumnado distincións cun determinado valor sobre a nota final. As instrucións dos desafíos, o seu valor na cualificación final e os criterios da súa concesión estarán detallados na plataforma de aprendizaxe.	40	A3 B2 C37 D1 A4 B3 C43 D2 A5 B4 C51 D3 B5 C53 D4 B7 C61 D5 B8 D6 B9 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
-------------------------	---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas e os prazos das avaliacións estarán expostas desde o inicio do curso na plataforma de aprendizaxe e na web da facultade.

Avaliación en primeira convocatoria

Avaliación presencial

O alumnado deberá realizar e expor en francés todos os proxectos propostos polo profesor. A nota final calcularase a partir da suma das notas obtidas en cada proxecto obrigatorio e cada desafío voluntario. Cada proxecto valerá un máximo de 2 puntos sobre a nota final e cada desafío voluntario un máximo de 0,4 puntos.

Avaliación global

O alumnado que non puider ou non desexar realizar a avaliación continua deberá solicitar ao profesor facer a avaliación global ao longo do primeiro mes de aulas. A avaliación global consistirá na realización dun exame escrito sobre o 100% dos contidos traballados nos proxectos de aula. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10 e contará con diferentes tarefas onde se avaliarán a comprensión oral e escrita do alumnado en francés, así como a súa expresión oral e escrita. O tipo de exame e os instrumentos de avaliación que usará o profesor estarán dispoñíbeis na plataforma de aprendizaxe.

Alumnado con necesidades educativas especiais (NEE)

O alumnado que presentar necesidades educativas especiais por dificultades específicas de aprendizaxe poderá se obxecto dunha adaptación do sistema de avaliación. Esta adaptación, deseñada entre o profesor e o alumnado implicado, procurará garantir o recurso a todos os medios necesarios para que o alumnado con NEE poida demostrar a consecución dos obxectivos da materia.

Avaliación en segunda convocatoria

O alumnado que non concorrer a ningunha avaliación (continua ou global) en primeira convocatoria será avaliado como non presentado. Para quen non superar a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas en segunda convocatoria. En segunda convocatoria non se terá en conta o traballo realizado na primeira convocatoria.

O alumnado que concorrer á segunda convocatoria deberá realizar un exame escrito sobre o 100% dos contidos traballados nos proxectos de aula da materia. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10 en función dunha grade de avaliación establecida polo profesor. O exame contará con diferentes tarefas onde se avaliarán a comprensión oral e escrita do alumnado en francés, así como a súa expresión oral e escrita cunha pregunta teórica e cun suposto práctico que o alumnado deberá resolver. O tipo de exame e os instrumentos de avaliación que usará o profesor estarán dispoñíbeis na plataforma de aprendizaxe.

Linguas de traballo

As linguas de traballo da materia serán o francés, o galego, o castelán e excepcionalmente o inglés. O profesor comunicárase co alumnado en todo momento, tanto por oral como por escrito, preferentemente en lingua francesa. Sempre que o profesor non dea outras indicacións, alumnado poderá empregar calquera das linguas de traballo. Porén, o esforzo por usar o francés será tido en conta positivamente na avaliación final. Os enunciados dos exames estarán redactados unicamente en lingua francesa. O alumnado de programas de mobilidade internacional poderán recibir apoio en lingua inglesa mediante pedido.

Fica prohibida a utilización do tradutor automático para a realización das actividades de aprendizaxe nesta materia ou para se comunicar co profesor. O uso repetido da tradución automática nun proxecto ou nun exame poderá supor a invalidación dos mesmos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BERTOCCHINI, P. e COSTANZO, E., **Manuel de formation pratique pour le professeur de FLE**, 2, Clé Internationale, 2017

CAMERON, L., **Teaching language to young learners**, Cambridge University Press, 2002

CHAUVET, A., **Référentiel de l'Alliance française pour le Cadre européen commun**, 1, Clé Internationale, 2009

CUQ, J. P. / GRUCA, I., **Cours didactique du français langue étrangère et seconde**, Presses Universitaires de Grenoble, 2005

GORDON, T., **Teaching Young Children a Second Language**, 1, Praeger, 2007

PINTER A., **Teaching Young Language Learners**, 2, Oxford University Press, 2017

Bibliografía Complementaria

BALSIGER C. (dir.), **Eveil aux langues et approches plurielles : de la formation des enseignants aux pratiques de classe**, L'Harmattan, 2012

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, **Lexislación da Educación Infantil en Galicia**, Xunta de Galicia, 2009

HUETE, C. / PEREZ, P. (eds.), **Enseñanza-aprendizaje de las lenguas extranjeras en edades tempranas**, Región de Murcia, 2003

RAKOCEVIC, R., **Langues étrangères à l'école en Europe : un cadre commun de référence et une diversité des pratiques**, DEPP, 2013

VANTHIER H., **L'enseignement aux enfants en classe de langue**, Clé Internationale, 2009

VV.AA., **Enseigner et apprendre les langues au cycle 2**, CRDP - Académie de Bordeaux,

WEISS, F., **Jouer, communiquer, apprendre**, Hachette, 2002

YAICHE, F., **Les simulations globales, mode d'emploi**, Hachette, 1996

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504

Lingua e literatura: Español/P02G110V01507

Lingua e literatura: Galego/P02G110V01505

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación: Lingua española/P02G110V01101

Comunicación: Lingua galega/P02G110V01201

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

Idioma estranxeiro I: Francés/P02G110V01405

Outros comentarios

Recoméndase que o alumnado matriculado teña estudado a materia de 2º curso "Idioma estranxeiro: francés" ou, ao menos, dous anos de lingua francesa en ESO e/ou Bacharelato. Así mesmo, aconséllase que, tras cursar esta materia, o alumnado continúe adquirindo máis competencias en lingua francesa na Escola Oficial de Idiomas ou no Centro de Linguas da universidade.

O profesor pediralle ao alumnado que dispoña dun perfil en Google (gmail) e en Facebook.

En caso de ausencia xustificada do profesor, este garantirá as aprendizaxes do alumnado mediante actividades en liña.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe das ciencias sociais**

Materia	Aprendizaxe das ciencias sociais			
Código	P02G110V01601			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais Dpto. Externo			
Coordinador/a	Moragón Arias, María Pilar			
Profesorado	Moragón Arias, María Pilar Sánchez Sánchez, David Ernesto			
Correo-e	mariapilarmoragon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia consiste en ensinar aos futuros Mestres a introducir aos nenos no coñecemento das distintas Ciencias Sociais que compoñen os contidos do DCB, así como a recoñecer as dificultades de aprendizaxe dos distintos conceptos e nocións relacionados coas Ciencias Sociais na Educación Infantil			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos periodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.

C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C37	Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
C38	Coñecer os momentos máis sobresaíntes da historia das ciencias e as técnicas e a súa transcendencia.
C39	Elaborar propostas didácticas en relación coa interacción ciencia, técnica, sociedade e desenvolvemento sostenible.
C40	Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer os fundamentos do currículo desta etapa.	A1 A2	B1	C22 C28	D2 D3 D13 D21
Coñecer as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes sobre o medio social	A2 A4	B2 B9	C1 C2 C13 C14 C44	D3 D13 D15 D21
Coñecer as estratexias didácticas para desenvolver as nocións espazo-temporais	A2 A5	B2 B3	C1 C2 C4 C32 C36	D6 D11 D12 D15
Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia	A1 A2 A3	B3 B4 B12	C5 C12 C14 C26 C37 C38 C40	D1 D3 D8 D14 D19

Elaborar propostas didácticas en relación coa aprendizaxe do medio social na Educación Infantil	A3 A4 B7 B9 B11	B2 B3 C24 C26 C29	C5 C23 C24 C26 C29 C30 C39 C40 C41	D2 D3 D5 D9 D17 D21 D22
Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados	A3 A4 A5	B2 B4 B11 B12	C5 C6 C23 C24 C26 C29 C40 C41	D2 D3 D5 D9 D16 D17 D22
Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da Información e a Comunicación na aprendizaxe do medio social	A5	B7 B12	C21 C24 C29 C41	D2 D5 D6 D7 D9 D15 D21 D22

Contidos

Tema	
1. BLOQUE 1. Desenvolvemento de experiencias educativas e materiais didácticos da área	Elementos para a programación didáctica nas Ciencias Sociais na Educación Infantil Actividades para a Didáctica das Ciencias Sociais en Educación Infantil Elaboración e defensa dunha Unidade Didáctica en Coñecemento do Medio
2. BLOQUE 2. Epistemoloxía e contido da área de Ciencias Sociais	Introdución ás Ciencias Sociais: concepto e trazos que as caracterizan Cales son as Ciencias Sociais? Definicións específicas As Ciencias Sociais na Escola: contidos en Educación Infantil
3. BLOQUE 3. A construción dos conceptos e nocións para o coñecemento do medio social	Desenvolvemento e evolución das nocións espaciais Desenvolvemento e evolución das nocións temporais As nocións económicas Tratamento didáctico da obra de arte

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Debate	9	19	28
Traballo tutelado	15	28	43
Exame de preguntas de desenvolvemento	5	22	27
Presentación	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia co apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Debate	Comentarios de textos, debates guiados
Traballo tutelado	Elaboración en grupo dunha Unidade Didáctica da área de Coñecemento do Medio

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo. Isto realizarase mediante sesións presenciais no despacho, dúbidas a través do correo electrónico, sala virtual, foros de moovi, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Lección maxistral	Asistencia e participación. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e asimilar os principios básicos das Ciencias Sociais e a contido da área - Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais en Primaria - Comprender o desenvolvemento e a evolución das nocións espaciais, temporais e da historia da arte nos nenos e os problemas que expón a súa aprendizaxe	5	A1 A2 A3	B1 B12	C1 C2 C4 C14 C37 C38	D3 D7 D13 D19 D22
Debate	Comentarios de texto, participación en debates, propostas... Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer os fundamentos do currículo desta etapa - Coñecer as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes sobre o medio social - Coñecer as estratexias didácticas para desenvolver as nocións espazo-temporais - Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia	20	A2 A3 A4	B3 B11	C12 C23 C24 C29 C30 C36 C39	D2 D6 D9 D15
Traballo tutelado	Realización en grupo da Unidade Didáctica seleccionada. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Elaborar propostas didácticas en relación coa aprendizaxe do medio social na Educación Infantil - Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados	18	A2 A3 A4	B3 B11	C12 C23 C24 C29 C30 C36 C39	D2 D6 D9 D15
Exame de preguntas de desenvolvemento	Unha proba teórica sobre os conceptos básicos e contidos do temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer os fundamentos do currículo desta etapa - Coñecer as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes sobre o medio social - Coñecer as estratexias didácticas para desenvolver as nocións espazo-temporais - Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia	40	A1 A2 A3	B1 B12	C1 C2 C4 C14 C37 C38	D3 D7 D13 D19 D22
Presentación	Presentación e defensa da Unidade Didáctica Seleccionada. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Elaborar propostas didácticas en relación coa aprendizaxe do medio social na Educación Infantil - Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados	17	A2 A3 A4	B3 B11	C12 C23 C24 C29 C30 C36 C39	D2 D6 D9 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia na primeira convocatoria (abril-maio), a avaliación continua consistirá en superar unha proba teórica sobre os conceptos básicos e os contidos do temario (exame final), así como realizar os traballos de aula e tutelados propostos. A avaliación global consistirá no exame final oficial (proba teórica) e na realización dos mesmos traballos de aula e tutelados correspondentes (débase falar a comezos do semestre coa docente). As notas das actividades das clases B, e a nota da Unidade Didáctica, no caso de que se realizasen na aula, se conservarán na segunda convocatoria (xullo) e nas convocatorias extraordinarias. Quen non as realizou deberá facelas para superar a materia. A superación da proba teórica é condición indispensable para superar a materia. De non superar a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. As datas dos exames poden consultarse na páxiina web da Facultade, no enlace <http://fcced.uvigo.es/é/docencia/exámenes/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

TREPAT, C. y COMES, P., **El tiempo y el espacio en la Didáctica de las Ciencias Sociales**, Graó, 2000

HERNÁNDEZ CARDONA, F.X., **Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia**, Graó, 2002

DOMÍNGUEZ GARRIDO, M.C., **Didáctica de las Ciencias Sociales**, Pearson Educación, 2004

ARANDA HERNANDO, A.M., **Didáctica del conocimiento de medio social y cultural en educación infantil**, Síntesis, 2003

TONDA MONLLOR, E.M., **La Didáctica de las Ciencias Sociales en la formación del profesorado de Educación Infantil**, Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2001

RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F., **Didáctica de las Ciencias Sociales na Educación Infantil.**, Ir Indo, 1995

Bibliografía Complementaria

LICERAS RUIZ, A. et al., **Didáctica de las ciencias sociales : fundamentos, contextos y propuestas**, Pirámide, 2016

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Coñecemento do medio natural/P02G110V01901

Xeografía para mestres/P02G110V01907

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas para mestres: Educación infantil**

Materia	Matemáticas para mestres: Educación infantil			
Código	P02G110V01602			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Loureiro García, Marcos			
Profesorado	Loureiro García, Marcos			
Correo-e	maloureiro@uvigo.gal			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	Esta materia está orientada a consolidar e profundizar a formación matemática básica necesaria que permita ter un coñecemento sólido dos contidos matemáticos que configuran o Currículo da Educación Infantil. Serve de base, por tanto, para comprender os procesos implícitos no seu ensino. Determinar os obxectivos e os contidos, escoller os recursos e deseñar as actividades matemáticas para a Educación Infantil. Fomenta o espírito crítico e investigador e axuda a desenvolver a capacidade de expresarse con claridade, precisión e rigor. Contribuíndo a unha mellor competencia profesional e ao seu desenvolvemento continuo.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos

C33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes .
C34	Coñecer estratexias didácticas para desenvolver representacións numéricas e nocións espaciais, geométricas e de desenvolvemento lóxico.
C35	Comprender as matemáticas como coñecemento sociocultural.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Adquirir a formación matemática necesaria que permita dominar os conceptos matemáticos básicos que configuran o currículo de Educación Infantil.	A1	B1	C33	D1
	A2	B3	C34	D3
	A3	B5	C35	D5
	A4	B6		D6
	A5	B11		D7
				D8
				D13
				D15
				D16
				D21
2. Comprender as matemáticas como un coñecemento sociocultural e a súa utilidade.	A5	B1	C33	D1
		B3	C34	D3
		B5	C35	D6
		B11		D7
				D12
				D13
3. Desenvolver o espírito crítico e investigador e a capacidade de expresión e comunicación en matemáticas.	A5	B1	C33	D1
		B2	C34	D2
		B3	C35	D3
		B4		D5
		B5		D6
		B6		D7
		B7		D8
		B9		D9
		B11		D11
		B12		D13
				D15
				D16
			D17	
			D21	

4. Capacitar para consultas e traballo documental sobre o currículo e os aspectos xerais da Didáctica da Matemática.	A5	B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 B11 B12	C33 C34 C35	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D15 D16 D19 D20 D21
5. Desenvolver as competencias de autoformación e traballo cooperativo.	A5	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B11 B12	C33 C34 C35	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D20 D21

Contidos

Tema	
1. A área de Matemáticas no currículo da Educación Infantil.	.
2. Lóxica. Conxuntos. Relacións: Clasificacións e ordenacións. Operacións	2.1 Lóxica elemental. Operacións lóxicas. 2.2 Teoría intuitiva de conxuntos. Operacións con conxuntos. Propiedades. 2.3 Relacións: de equivalencia e de orde. 2.4 Correspondencias e aplicacións.
3. O número. Historia dos sistemas de numeración. Os números naturais: aspecto cardinal e ordinal. Operacións. Sistemas de numeración. Conxuntos numéricos.	3.1 Introducción e historia dos números e dos sistemas de numeración. 3.2 O conxunto dos números naturais. 3.3 Ordenación en $\mathbb{N}$. Número ordinal. 3.4 Operacións con números naturais. Propiedades. 3.5 Sistemas de numeración. Teorema fundamental. 3.6 Cambio de sistema de numeración. Operacións nun sistema de numeración. 3.7 Os números enteiros. Os números racionais. Ampliación de $\mathbb{Q}$. O número real.
4. O espazo. Historia da Xeometría. Conceptos fundamentais de Xeometría. Construcións xeométricas no plano. Figuras planas e corpos.	4.1 Introducción histórica da Xeometría. 4.2 Conceptos fundamentais de Xeometría. 4.3 Construcións xeométricas no plano: polígonos, triángulos, cuadriláteros, circunferencia e círculo. 4.4 Transformacións xeométricas no plano. 4.5 Construcións xeométricas no espazo: poliedros, prismas, pirámides, corpos de revolución.
5. As magnitudes e a medida. Introducción e historia. O sistema métrico decimal. Magnitude e cantidade. Medida de magnitudes. Estimación, erros.	5.1 Introducción e historia. O sistema métrico decimal. 5.2 Magnitude e cantidade. Medida de magnitudes. Unidade de medida. 5.3 Proporcionalidade directa e inversa. Magnitudes proporcionais. 5.4 Lonxitude. Amplitude. Extensión. Volume. Capacidade. Outras magnitudes. 5.5 Estimación de medida. Erros.
6. Os contidos matemáticos no currículo da Educación Infantil.	.

Planificación

Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
---------------	--------------------	--------------

Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	25	39	64
Traballo tutelado	15	15	30
Traballo tutelado	7.5	6.5	14
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Exame de preguntas obxectivas	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	2	6	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Introducción e presentación da materia.
Lección maxistral	Presentación e explicación dos contidos do temario. Síntese e reflexión sobre os contidos.
Traballo tutelado	Proposta do profesor de exemplos, problemas e actividades singulares que contribúan a unha mellor comprensión dos contidos de cada un dos temas. Na aula haberá comunicación e discusión das diferentes solucións aportadas.
Traballo tutelado	Os estudantes traballarán en grupos coa supervisión e dirección do profesor e farán exposición das resolucións. Poderán empregar a bibliografía e os materiais necesarios.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades, exercicios e problemas complementarios para que o alumnado traballe de forma individual e autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Os estudantes poderán consultar co profesor as dúbidas tanto teóricas como prácticas que se lle presenten sobre a materia e sobre as actividades propostas para o traballo autónomo.
Traballo tutelado	Os estudantes poderán consultar co profesor as dúbidas tanto teóricas como prácticas que se lle presenten sobre a materia e sobre as actividades propostas para o traballo autónomo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	AVALIACIÓN CONTINUA: Avaliaranse os seguintes aspectos: a) Participación na aula b) Informes e outras producións escritas ou orais. c) Exposicións orais ou dixitais. d) Capacidade de traballo en equipo O apartado b) avaliarase mediante algúns dos seguintes aspectos: -Diferentes actividades propostas ao alumnado ao longo do curso da materia, para realizar individualmente nas sesións interactivas ou de forma autónoma. -Traballo en grupo. O apartado c) avaliarase mediante presentacións orais ou dixitais das producións relacionadas co apartado b). Detallarase ó comezo da materia as actividades a entregar durante o cuatrimestre, o peso de cada unha delas e as datas para entrega-exposición. Non se aceptarán traballos nin exposicións fóra de prazo.	40	A1 B3 C33 D1 A2 B4 C34 D2 A3 B5 C35 D3 A4 B6 D5 A5 B11 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D15 D16 D17 D18 D20 D21

Exame de preguntas obxectivas	e) Exame obxectivo individual escrito de cuestións teóricas e resolución de problemas dos primeiros temas da materia	30	A1	B1	C33	D1
			A2	B2	C34	D2
			A3	B3	C35	D3
	No apartado valorarase:		A4	B4		D5
			A5	B5		D6
	- A corrección nos razoamentos, cálculo e interpretación de resultados.			B6		D7
				B7		D8
	- A capacidade de expresión en matemáticas e en xeral na lingua.			B8		D9
				B9		D10
	- A capacidade para a representación e comprensión de figuras.			B10		D11
				B11		D12
				B12		D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
Exame de preguntas obxectivas	f) Exame obxectivo individual escrito de cuestións teóricas e resolución de problemas dos últimos temas da materia.	30	A1	B1	C33	D1
			A2	B2	C34	D2
			A3	B3	C35	D3
	No apartado valorarase:		A4	B4		D5
			A5	B5		D6
	- A corrección nos razoamentos, cálculo e interpretación de resultados.			B6		D7
				B7		D8
	- A capacidade de expresión en matemáticas e en xeral na lingua.			B8		D9
				B9		D10
	- A capacidade para a representación e comprensión de figuras.			B10		D11
				B11		D12
				B12		D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un examen ou no modo no que se indique).
- De non ter superada a materia na primeira convocatoria (maio-xuño), as competencias non adquiridas serán avaliadas na segunda convocatoria (xuño-xullo).
- As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

AVALIACIÓN CONTINUA (1ª CONVOCATORIA):

- Tódolos estudantes que se presenten a algunha das dúas probas parciais ou que realicen algunha das entregas de exercicios enténdese que seguen a materia de forma presencial e polo tanto deberán de seguir este procedemento de avaliación.
- Se un estudante non realiza algunha de as entregas de exercicios ou de os traballos tutelados ou non se presenta a algunha das probas, asignaráselles unha cualificación de 0 puntos nelas.
- Requisitos mínimos para superar a materia:
  - Obter un mínimo en cada unha das partes de 4 punto (sobre 10)
  - Que a media ponderada de tódalas partes sexa maior ou igual a 5 (sobre 10).

AVALIACIÓN CONTINUA (2ª CONVOCATORIA):

De non superar a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na segunda convocatoria. Conservarase a nota da avaliación continua para a segunda convocatoria e non se admitirán traballos nin exposicións fóra dos prazos establecidos.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado non asistente que non se incorpore ós grupos de traballo das clases prácticas deberá demostrar a adquisición dos contidos e competencias traballados durante o curso respondendo a cuestións específicas sobre as referidas. Estas cuestións engadiranse ó exame de avaliación final. Deberá aprobarse o exame (5 sobre 10)

As competencias avaliaranse mediante a realización dun exame obxectivo individual escrito nas datas oficiais sinaladas pola Facultade (de 0 a 10).

As datas oficiais dos exames pódense consultar na páxina web da Facultade (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jaime Martínez Montero, Concepción Sánchez Cortés, **Desarrollo y mejora de la inteligencia matemática en educación infantil**, 3ª Ed., Las Rozas Madrid : La Ley Soluciones Legales, 2023

M. Cinta Muñoz-Catalán, José Carrillo Yáñez, **Didáctica de las matemáticas para maestros de educación infantil**, Madrid : Ediciones Paraninfo, 2018

Chamorro Plaza, María del Carmen, **Didáctica de las matemáticas para educación infantil**, Madrid : Prentice Hall, 2005

Bibliografía Complementaria

Ángel Alsina, **Itinerarios didácticos para la enseñanza de las matemáticas : (3-6 años)**, Barcelona : Graó, 2022

Vargar Villegas, Elisabeth, **Lógica matemáticas y teoría de conjuntos**, Universidad Abierta para Adultos, 2019

Carlos Javier Rojas Álvarez, **Introducción a la geometría**, 2ª Ed., Universidad del Norte, 2017

Marín Rodríguez, Margarita, et al., **Cuentos para aprender y enseñar matemáticas en educación infantil**, Madrid : Narcea Ediciones, 2013

Nortes Checa, A., **Matemáticas y su didáctica**, Murcia : Diego Marín, 2007

Díaz Godino, J., **Matemáticas para Maestros. En: www.ugr.es/local/jgodino/edumat-maestros**, 2004

Recomendacións

Outros comentarios

Para poder completar a súa formación como profesional competente en Matemáticas en Educación Infantil recoméndase cursar a materia do cuarto curso:

Didáctica das Matemáticas para a Educación Infantil. P02G110V01911

Breve descrición dos contidos:

1. Desenvolvemento psicoevolutivo dos conceptos matemáticos;
2. O ensino da matemática nos primeiros anos;
3. Obxectivos e contidos matemáticos;
3. Recursos e materiais para o ensino da matemática;
4. A actividade matemática na escola infantil. Dificultades na aprendizaxe.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Coñecemento do medio natural**

Materia	Coñecemento do medio natural			
Código	P02G110V01901			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	González Vázquez, Daniel			
Profesorado	González Vázquez, Daniel			
Correo-e	daniel.gonzalez.vazquez2@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	A materia traballa os fundamentos científicos e tecnolóxicos do currículo de EI, sobre todo o relacionado con coñecemento do contorno. Promove o entendemento do medio natural desde un punto de vista sistémico desenvolvendo unha actitude positiva cara ao medio.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes .
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C40	Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais

D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Identificar feitos, leis, modelos e teorías das ciencias experimentais, interpretando informacións científicas para a comprensión do medio.	B1	C33 C36 C40	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D13 D14
Entender o medio natural desde un punto de vista sistémico, considerando as interacción que operan na Terra e analizando as súas consecuencias.	B11	C33 C36 C40	D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D17 D18 D19
Coñecer os fundamentos didácticos e pedagóxicos do currículo desta etapa, particularmente da área de coñecemento do medio natural, social e cultural.	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C33	D1 D2 D3 D4 D5 D8 D9 D17 D18 D21
Desenvolver unha actitude positiva cara á valoración e a conservación do medio, analizando as repercusións das intervencións humanas.	B4 B12	C33 C40	D1 D2 D8 D9 D10 D13 D14 D15 D16 D20 D22

Contidos

Tema	
O medio natural.	Enfoque sistémico e interdisciplinario dos estudos do medio natural: A paisaxe como punto de partida. A construción humana do coñecemento. A investigación nas comunidades científicas e na aula. A aprendizaxe do coñecemento científico.
A Terra.	Visión dinámica dos cambios acontecidos no espazo e no tempo nos sistemas terrestres.

As capas fluidas da terra: Atmosfera e Hidrosfera. O aire. A estrutura da atmosfera. O clima e o tempo. A polución e o cambio climático.

A auga. Características e contaminación.

A xeosfera e as súas interaccións	Minerais e rochas. A estrutura da Terra e os procesos xeolóxicos.
A biosfera e as súas interaccións	Os seres vivos. Modelo de ser vivo e a súa relación co medio. Evolución e biodiversidade.
O solo	O solo como exemplo de interfase entre os sistemas terrestres.
O desenvolvemento sostible e o medio.	Medio e desenvolvemento sostible. Datos do pasado e do presente. Algunhas contradicións do mundo actual. Proxeccións de futuro e repercusións para a humanidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1.5	1.5	3
Lección maxistral	8	8	16
Resolución de problemas	8	15	23
Estudo de casos	3	7	10
Prácticas de laboratorio	30	20	50
Saídas de estudo	2	4	6
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	14	14
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	14	14
Traballo	0	14	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación sobre a estruturación dos contidos da materia, da metodoloxía de traballo e dos modelos a estudar previo análise de ideas e concepcións previas do alumnado.
Lección maxistral	Exposición da profesora o do profesor sobre ámbitos temáticos dos contidos da materia.
Resolución de problemas	Resolución en pequeno grupo e en gran grupo de exercicios pechados e de situacións-problema abertas sobre os contidos da materia, coa asistencia da profesora ou do profesor.
Estudo de casos	Realización de debates e de xogos de simulación ciencia-tecnoloxía-sociedade-medio ambiente - xénero.
Prácticas de laboratorio	Realización de actividades experimentais na aula - laboratorio e toma directa de datos no medio ambiente, no contorno próximo.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación, contraste e observación dos coñecementos nun contexto determinado nun espazo externo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atender as necesidades e consultas do alumnado en equipo cooperativo relacionadas coas temáticas relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Desenvolverase presencialmente na aula. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Resolución de problemas	Atender ao alumnado en pequeno grupo ou grupo cooperativo na aula proporcionándolle orientación, apoio e motivación na resolución de problemas e realización de tarefas. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Prácticas de laboratorio	Axudar ao alumnado no desenvolvemento de actividades experimentais na aula tanto individualmente como en equipo cooperativo e resolver as dúbidas a nivel individual ou grupal que xurdan neste tipo de tarefa. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo de casos	Individualmente ou en pequeno grupo atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas con este aspecto. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Saídas de estudo	Saídas de estudo guiadas
Probas	Descrición

Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Orientación en equipo cooperativo en aula da realización de informes relacionados coas prácticas de laboratorio. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atender ao alumnado en pequeno grupo ou grupo cooperativo na aula proporcionándolle orientación, apoio e motivación na resolución de problemas e realización de tarefas. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Traballo	Atención en equipos cooperativos en aula e individualmente. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Informe de prácticas	40	B1	C33	D1
			B2	C36	D2
			B3	C40	D3
			B4		D4
			B5		D5
			B6		D6
			B7		D7
			B8		D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
			D14		
			D15		
			D16		
			D17		
			D18		
			D19		
			D20		
			D21		
			D22		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de problemas e/ou exercicios	20	B1	C33	D1
			B2	C36	D2
			B3	C40	D3
			B4		D4
			B5		D5
			B6		D6
			B7		D7
			B8		D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
			D14		
			D15		
			D16		
			D17		
			D18		
			D19		
			D20		
			D21		
			D22		

Traballo	Traballos de aula	40	B1	C33	D1
			B2	C36	D2
			B3	C40	D3
			B4		D4
			B5		D5
			B6		D6
			B7		D7
			B8		D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
					D13
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D20
					D21
					D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua:

- Parte A: mediante entrega de traballos (20% resolución de problemas e/ou exercicios, 40% traballos de aula).

- Parte B: mediante entrega de prácticas de laboratorio, que representarán en total un 40% da cualificación. É requisito asistir a un 80% das clases B para optar a avaliación continua nesta parte.

É preciso aprobar as partes A e B para superar a materia.

Avaliación global:

- Parte A: exame que representará un 60% da cualificación total.

- Parte B: exame que representará un 40% da cualificación total.

É preciso aprobar as partes A e B para superar a materia.

Alumnado de segunda oportunidade de avaliación:

De non ter superada a materia na primeira oportunidade de avaliación, as competencias non adquiridas serán avaliadas na oportunidade de avaliación de xullo, para a que se gardarán as partes aprobadas (A/B) na primeira oportunidade.

O alumnado que non aprobe algunha parte da materia na primeira oportunidade de avaliación, poderá optar na segunda por:

- Parte A: Realizar o exame da parte A ou entregar os traballos de aula desa parte.

- Parte B: Realizar o exame da parte B. As persoas que asistiran ao 80% das clases de laboratorio poderán tamén optar no seu lugar por entregar os traballos de aula desa parte.

É preciso aprobar as partes A e B para superar a materia.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ARIAS CORREA, A. et al., **O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria.**, 1ª, Consellería de Educación e O.U. Xunta de Galicia., 2009

BATTISTA QUINTO B., **Los talleres en educación infantil. Espacios de crecimiento.**, 1ª, Graó., 2005

VEGA TIMONEDA, S., **Ciencia 3-6. Laboratorios de ciencias en la escuela infantil**, 1ª, Graó, 2011

BELLOCH, M., **Ciencias en el Parvulario**, 1ª, Paidós, 1992

Consellería de Educación e O.U., **Repositorio Lexislativo**, 1ª, Xunta de Galicia, 2009

RAMIRO I ROCA, E., **La maleta de la ciencia.**, 1ª, Graó, 2012

Bibliografía Complementaria

CHIVITE PÉREZ, J. et al, **Química en infantil y primaria**, 1ª, Graó, 2012

MARÍN MARTÍNEZ, N., **La enseñanza de las ciencias en la Educación Infantil**, 1ª, Grupo Editorial Universitario, 2005

JORBA, J. e SANMARTÍ, N., **Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua.**, 1ª, MEC, 1996

BROWN, E. S., **Experimentos de ciencias**, 1ª, Narcea, 1991

LÓPEZ SANCHO, J.M., **Descubriendo las moléculas: un proyecto para el aula. Material didáctico para profesores de Educación Infantil y Primaria**, 1ª, Dirección General de Ordenación Académica Madrid, 2006

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Aprendizaxe das ciencias da natureza/P02G110V01403

Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica/P02G110V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética e deontoloxía profesional**

Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	P02G110V01902			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Caruncho Michinel, María Cristina			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina			
Correo-e	caruncho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Ética e deontoloxía profesional tenta ofrecer aos alumnos e alumnas os elementos instrumentais e conceptuais básicos para o achegamento á Ética. Proporcionarlle aos alumnos e alumnas os conceptos fundamentais para a comprensión de textos relacionados coa Ética. Analizar, sintetizar e valorar criticamente as diferentes teorías da Ética propostas no programa e a posibilidade de aplicalas á realidade actual da sociedade e do ámbito educativo. Motivar ao alumnado sobre a importancia que a formación ética pode desempeñar no seu traballo profesional e na formación da súa personalidade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
D1	Capacidade de análise e síntese
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer os desenvolvementos da psicoloxía evolutiva da infancia nos períodos de 0-3 e 0-6.	D1
Saber promover a adquisición de hábitos en relación coa autonomía, a liberdade, a aceptación das normas e dos lindes.	B5 C5

Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	B3 B4	C5 C6 C12	
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostible.			D1 D14
Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as creencias e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.			D12 D13 D19
Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo.			D1 D6 D13 D14 D15
Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.			D1 D6 D8 D15
Habilidade básica para defender en público as súas opinións			D3 D17 D18 D20
Saber distinguir moral e ética, e coñecer os rasgos formais básicos do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados plantexados á ética como proposta normativa universalizable e as principais directrices metodolóxicas seguidas na resolución de controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan á sociedade do noso tempo.			D1 D6 D7 D13 D15
Capacidade para recoñecer e analizar criticamente argumentos éticos de nivel básico e para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.			D1 D13 D14
Capacidade para afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto para a súa propia forma de pensar.			D13 D14 D22
Capacidade para recoñecer a relevancia e utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.			D14 D21
Capacidade de consolidar unha identidade docente ética, comprometida coa súa rresponsabilidade social no contexto educativo.			D14
Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados á tarefa educativa.			D7 D9 D14 D18
Contribuir á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.			D13 D14
Contribuir á promoción das melloras prácticas da profesión educativa.			D14

Contidos

Tema	
I.- Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1.- Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2.- Modelos de educación moral.
II.- Ética e moral: aproximación conceptual.	3.- A moral: bases socio-antropolóxicas da moral. 4.- A Ética: teorías e problemas de fundamentación.
III.- Razóns éticas, razóns para a Ética.	5.- A Ética e os seus lindes. 6.- Deontoloxismo vs. Teleoloxismo. Teorías éticas contemporáneas.
IV.- A Ética Aplicada	7.- Introducción ás Éticas aplicadas. 8.- Principios morais e casos prácticos.
V.- Ética, educación e Dereitos Humanos.	9.- Ética da diferenza. 10.- Ética e democracia. 11.- A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
VI.- Ética e deontoloxía profesional.	12.- Deontoloxía profesional e ámbito educativo. 13.- Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a discriminación, educación e xénero, etc..

Planificación

Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
---------------	--------------------	--------------

Presentación	5	5	10
Estudo previo	0	20	20
Lección maxistral	28	30	58
Seminario	8	0	8
Traballo tutelado	5	30	35
Estudo de casos	5	12.5	17.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Presentación e exposicións dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupo
Estudo previo	Repaso e estudo das nocións introducidas nas sesións teóricas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe
Lección maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia.
Seminario	Resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumno/a no proceso de aprendizaxe, e apoio na elaboración dos traballos individuais e/ou en grupo.
Traballo tutelado	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario titorizados polo profesor/a.
Estudo de casos	Plantexamento e resolución de supostos prácticos que, individualmente e/ou en grupo, deberá desenvolver o alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Titorías en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.
Seminario	Titorías en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Presentación	Presentación e exposición de traballos elaborados individualmente e/ou en grupo	40	D1 D3 D6 D9 D13 D15
Estudo de casos	Estudo, análise e debate sobre casos prácticos vencellados ao temario da materia	20	D1 D3 D6 D13 D15
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame da materia.	40	D1 D3 D13 D15 D19

Outros comentarios sobre a Avaliación

MOdelo A (avaliación continua): O alumnado ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia, a avaliación continua da materia permitirá ir adquirindo co traballo cotidian a puntuación. Segunda convocatoria: de non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto da avaliación, poderán recuperarse na convocatoria de xullo. As cualificacións obtidas nos apartados estudo de casos e análise de situacións e presentacións e exposicións dos traballos manteranse para aqueles alumnos que vayan facer o examen na segunda convocatoria. De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. As datas oficiais dos exames poden consultar na web da Facultade, no apartado Organización Académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php>). Todo alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante o modo en que se establezca na guía docente).

MOdelo B (avaliación global): O estudantado que non asista regularmente á clase terá que realizar un exame final de toda a materia.

Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación.

toda copia o plaxio será valorada cun 0 na parte que se produza.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORATALLA, A. Domingo:, **Ética para educadores.**, 1ª, PPC, 2008

CAMPS, Victoria, **Breve historia de la Ética**, 1ª, RBA, 2013

GARCÍA LÓPEZ, R., JOVER OLMEDO, G y ESCÁMEZ SÁNCHEZ, J., **Ética profesional docente**, 1ª, Síntesis, 2010

GUERRERO, A., **Apuntes de filosofía moral**, 1ª, Playa de Akaba, 2010

MARTÍNEZ NAVARRO, E., **Ética profesional de los profesores**, 1ª, Desclée de Brouwer, 2010

PÉREZ GÓMEZ, A., "**Aprender a educar. Nuevos desafíos para la formación de docentes**". **Revista Universitaria de Formación del Profesorado**, Vol. 24. Nº 2, 2010

FUENTES, J.L, **Ética para la excelencia educativa**, Síntesis, 2019

Bibliografía Complementaria

HERRERA GUIDO,R (COORD), **Hacia una nueva ética**, 1ª, Siglo XXI, 2006

VILLAR MARTIN, j, **Alagunas ideas claves sobre ética aplicada en educación**, IPSE, 2015

Recomendacións

Outros comentarios

Recomendase o traballo continuado para a avaliación da materia

DATOS IDENTIFICATIVOS**Taller de creatividad artística**

Materia	Taller de creatividad artística			
Código	P02G110V01906			
Titulación	Grado en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castellano Gallego			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Martín Gulias, Néstor			
Profesorado	Martín Gulias, Néstor			
Correo-e	martingulias@gmail.com			
Web	http://estudio-de-creatividad.blogspot.com			
Descripción xeral	En esta materia el alumnado se acercará al conocimiento de los fundamentos didácticos plástico/visuales. Adquirirá un conocimiento teórico/práctico elaborando propuestas didácticas que fomenten las habilidades básicas relacionadas con la actividad plástica y visual.			

Resultados de Formación y Aprendizaje

Código	
A3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.
A5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.
B1	Conocer los objetivos, contenidos curriculares y criterios de evaluación de la Educación Infantil.
B2	Promover y facilitar los aprendizajes en la primera infancia, desde una perspectiva globalizadora e integradora de las diferentes dimensiones cognitiva, emocional, psicomotora y volitiva.
B3	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad que atiendan a las singulares necesidades educativas de los estudiantes, a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos.
B7	Conocer las implicaciones educativas de las tecnologías de la información y la comunicación y, en particular, de la televisión en la primera infancia.
B11	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo en los estudiantes.
C1	Comprender los procesos educativos y de aprendizaje en el periodo 0-6, en el contexto familiar, social y escolar.
C5	Saber promover la adquisición de hábitos en torno a la autonomía, la libertad, la curiosidad, la observación, la experimentación, la imitación, la aceptación de normas y de límites, el juego simbólico y heurístico.
C23	Comprender que la observación sistemática es un instrumento básico para poder reflexionar sobre la práctica y la realidad, así como contribuir a la innovación y a la mejora en educación infantil.
C25	Abordar análisis de campo mediante metodología observacional utilizando tecnologías de la información, documentación y audiovisuales.
C29	Valorar la importancia del trabajo en equipo.
C53	Conocer los fundamentos musicales, plásticos y de expresión corporal del currículo de esta etapa así como las teorías sobre la adquisición y desarrollo de los aprendizajes correspondientes.
C55	Saber utilizar el juego como recurso didáctico, así como diseñar actividades de aprendizaje basadas en principios
C56	Elaborar propuestas didácticas que fomenten la percepción y expresión musicales, las habilidades motrices, el dibujo y la creatividad.
C59	Adquirir un conocimiento práctico del aula y de la gestión de la misma.
C62	Relacionar teoría y práctica con la realidad del aula y del centro.
C66	Conocer formas de colaboración con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno social.
D1	Capacidad de análisis y síntesis
D3	Comunicación oral y escrita
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisiones
D9	Trabajo en equipo
D13	Razonamiento crítico
D15	Aprendizaje autónomo
D17	Creatividad
D21	Motivación por la calidad

Resultados previstos en la materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Adquirir conceptos, teorías y argumentos que nos permitan comprender la creación artística.	A3 A5	B3	C55 C56 C62	D1 D3 D13
Adquirir recursos técnicos y pedagógicos de la creación artística.	A3 A5	B7 B11	C53 C55 C56	D8 D13 D17 D21
Abordar, conocer y entender las nociones de creatividad y su relación con las tendencias pedagógicas de educación artística.	A3 A5	B1 B2	C1 C25	D1 D3 D7 D13
Contribuir a consolidar habilidades y destrezas para el aprendizaje autónomo, creativo y cooperativo.	A3 A5	B3	C5 C23 C29 C53 C59 C66	D7 D8 D9 D15

Contenidos

Tema	
Educación infantil y creatividad	Concepto de Arte y su historia: Intencionalidad artística y estética. Currículum de arte en la escuela. Nuevas propuestas educativas. Creatividad y procesos creativos.
Creatividad y cultura visual.	Contemporaneidad y cultura visual. Los nuevos lenguajes y comportamientos artísticos. Propuestas y estrategias en el proceso de creación plástica y visual. Adquisición de habilidades y destrezas técnico-artísticas para la creación.
Arte y educación; los espacios de mediación	El museo como recurso didáctico. Entornos de creación: El espacio urbano y el paisaje. El patrimonio como herramienta artística y de creación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	12	0	12
Trabajo tutelado	20.5	44	64.5
Talleres	20	53.5	73.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Lección magistral	Exposición por parte do profesor/la de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio que lo/la estudiante tiene que desarrollar.
Trabajo tutelado	Lo /la estudiante, de manera individual o en grupo, elaborará un trabajo artístico - didáctico sobre la temática de la materia. Se pautarán entregas parciales y se revisará el avance de las materializaciones finales con revisiones intermedias y presentación de tareas específicas.
Talleres	Actividades enfocadas a la adquisición de conocimientos sobre *prodementos, técnicas y procesos de la creación, con la asistencia específica por parte de la docente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Trabajo tutelado	En los trabajos tutelados se observará la evolución del trabajo en las distintas fases del proceso creativo y de ejecución. De este modo se atenderá al alumnado solventando los bloqueos del proceso de indagación y resolviendo dudas sobre la elaboración del trabajo.

Evaluación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Lección magistral	Evaluación a través de la participación y resolución de propuestas, interpretación, valoración crítica y reconocimiento de contenidos propios de la materia.	30	A5	B1 B7 B11	
Trabajo tutelado	Evaluación a través de la entrega, trabajos prácticos, trabajos teóricos y proyectos. Ejecución técnica/ conceptual adecuada de procedimientos y experimentación de carácter artístico, plástico y visual.	35			C62 D1 D3 D7 D8 D13 D17 D21
Talleres	Evaluación a través de la entrega y exposición de ejercicios. Ejecución técnica adecuada de procedimientos y experimentación de carácter artístico, plástico y visual.	35			C59 C62

Otros comentarios sobre a Avaliación

Para el alumnado que siga la evaluación continua: El alumnado que siga la evaluación continua tendrá que entregar todos el trabajos, ejercicios y pruebas para ser evaluado en esta modalidad, así como cumplir con la asistencia obligatoria (mínimo exigido: 80% de las sesiones teóricas y prácticas respectivamente). Se puntuarán las entregas

Alumnado de evaluación global: En el caso de la/lo alumna o alumno que no pueda seguir la evaluación de forma continua tendrá que superar una prueba escrita sobre los contenidos teóricos expuestos en las sesiones magistrales y el resto de trabajos prácticos. El alumnado de evaluación global deberá contactar en las tres primeras semanas de clase con el docente de la materia para conocer en detalle los trabajos y ejercicios a entregar.

SEGUNDA CONVOCATORIA En el caso del alumnado que aun asistiendo regularmente la clase y realizando las entregas parciales no logre superar la materia deberá presentar en la segunda convocatoria aquellos trabajos o ejercicios en los que no alcanzaran la nota mínima de 5. Alumnado de evaluación global: En el caso de la/lo alumna o alumno que no pueda seguir la evaluación continua tendrá que superar una prueba escrita sobre los contenidos teóricos expuestos en las sesiones magistrales y el resto de trabajos prácticos. El alumnado no presencial deberá contactar en las tres primeras semanas de clase con las docentes de la materia para conocer en detalle los trabajos y ejercicios a entregar.

Las tutorías o bien presenciales o telemáticas (despacho virtual en el campus remoto) bajo concertación de cita previa. Las fechas de exámenes se pueden consultar en la web de la facultad en el apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exámenes/>

Contacto: <http://fcce.uvigo.es/es/docencia/profesorado/nelstor-martin-gulias/> Correo: nmartingulias@gmail.com. Teléfono de contacto: 635 50 48 48

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Vea Vecchi, **Arte y creatividad en Reggio Emilia : el papel de los talleres y sus posibilidades en educación infantil y sus posibilidades**, Morata, 2013

Marina, José Antonio, **El Aprendizaje de la creatividad**, Ariel, 2013

Eisner, E, **Educación la visión artística**, Paidós, 1995

Acaso, María, **La educación artística no son manualidades**, Catarata, 2012

Bibliografía Complementaria

Hernández, F., **Espigador@s da cultura visual. Outra narrativa para a educación das artes visuais**, Octaedro, 2007

Hernández, F., **Educación y cultura visual**, Octaedro, 2000

Aguirre, I., **Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética**, Pamplona: Universidad Pública de Navarra, 2000

Guilford, J.P, **Creatividad y educación**, Paidós, 1991

Marín, R. y De la Torre, S, **Manuel de Creatividad**, Vicens Vives, 1991

Torre, S. de la, **Evaluación de la Creatividad**, Escuela Española, 1991

Cátedra INCREA, **7 visiones sobre creatividad e innovación**, Universidad Jaume I de Castellón, 2001

Leonard, J., **Como utilizar la creatividad y alcanzar tu sueño dorado**, Ediciones Obelisco S.A, Ediciones Obelisco S.A, 1993

Gardner, H., **Mentes creativas**, Paidós, 1993

Sternberg, R., **La creatividad en una cultura conformista**, Paidós, 1997

Rabadán Anta, Rafael y Corbalán Berná, Javier, **Creatividad : teoría y práctica elemental para profesionales de la docencia, la empresa y la investigación**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cór, 2011

Dewey, J, **El arte como experiencia**, Paidós, 2008

Sarlé, P., Ivaldi, E. y Hernández, L, **Arte, Educación y Primera Infancia: sentidos y experiencias.**, Organización de Estados Iberoamericanos, para la E, 2014

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Didáctica de la expresión plástica y visual/P02G110V01502

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Antropología: Pensamiento y cultura/P02G110V01401

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Didáctica de la expresión plástica y visual/P02G110V01502

Outros comentarios

A pesar de que los bloques son independientes se retomarán contenidos de forma intermitente para que las cuestiones básicas

queden debidamente asentadas.

La materia NO es exclusivamente técnico-práctica y procedimental, ya que tiene una significativa carga conceptual.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía para mestres**

Materia	Xeografía para mestres			
Código	P02G110V01907			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pazo Labrador, Alberto José			
Profesorado	Pazo Labrador, Alberto José			
Correo-e	apazo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de que o alumno adquira os coñecementos, habilidades e destrezas necesarios para ter unha visión xeográfica dos procesos naturais e humanos. Trátase tamén de que o alumno desenvolva as súas capacidades de análises e de sínteses e o razoamento espacial, útiles para a súa formación profesional.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C34	Coñecer estratexias didácticas para desenvolver representacións numéricas e nocións espaciais, geométricas e de desenvolvemento lóxico.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C37	Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
C39	Elaborar propostas didácticas en relación coa interacción ciencia, técnica, sociedade e desenvolvemento sostenible.
C40	Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.

D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Adquirir coñecementos e comprensión dunha área relevante do currículo de Educación Infantil	A1	B1	C24	D1 D3 D13 D14 D21 D22
Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar programacións docentes	A2	B1 B11	C13 C36 C40	D1 D2 D3 D8 D9 D17
Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	A1 A4 A5	B11	C13 C24 C36 C40 C41 C44	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D13 D22
Elaborar e avaliar recursos para o ensino e a aprendizaxe xeográficos	A2 A4	B2 B3 B11	C13 C36 C39 C40	D1 D2 D3 D5 D6 D17 D21
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	A2 A4	B7 B11	C29 C36 C40	D2 D3 D5 D8 D9 D17
Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	A3	B5 B11	C13 C44	D1 D2 D3 D6 D17
Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Infantil	A2 A4	B7	C34 C41	D5 D6 D9 D15 D16 D17

Contidos

Tema

1. BLOQUE 1: Situación e representación espacial	Como é a Terra? Como a representamos? A necesidade de saber ler e interpretar mapas
2. BLOQUE 2. As consecuencias xeográficas dos procesos naturais	O sistema natural e os seus compoñentes. Os fundamentos xeográficos da diversidade de paisaxes naturais
3. BLOQUE 3. As consecuencias xeográficas da acción humana	Cantos somos e como nos distribuímos? Como nos organizamos? Como funciona o sistema global?

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Traballo tutelado	9	21	30
Estudo previo	5	13	18
Resolución de problemas	6	21	27
Exame de preguntas de desenvolvemento	5	10	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballo tutelado	Realización, en grupo, dun comentario exhaustivo dunha folla do Mapa Topográfico
Estudo previo	Lectura e análise do material proporcionado previamente polo profesor
Resolución de problemas	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto; análise e realización de recursos; deseño de programacións

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe, mediante tutorías presenciais ou ben virtuais, a través do correo electrónico, sala virtual, foros de moovi, etc.
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe, mediante tutorías presenciais ou ben virtuais, a través do correo electrónico, sala virtual, foros de moovi, etc.
Estudo previo	Resolución de dúbidas que expoña o material proporcionado ao alumno mediante tutorías presenciais ou ben virtuais, a través do correo electrónico, sala virtual, foros de moovi, etc.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Presentación do traballo realizado acorde ás pautas propostas. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar programacións docentes - Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Infantil	15	A1 A3 A4	B2 B3 B11	C29 C36 C39 C41	D1 D2 D3 D6 D7 D9 D13
Estudo previo	Asistencia e participación en clase Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Adquirir coñecementos e comprensión dunha área relevante do currículo de Educación Infantil - Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar programacións docentes - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Ampliar a formación cultural	5	A1 A2 A4 A5	B1	C36 C37 C41 C44	D1 D2 D3 D8 D13 D22
Resolución de problemas	Presentación dos traballos realizados na aula (comentarios, reflexións, análises). Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Elaborar e avaliar recursos para o ensino e a aprendizaxe xeográficos - Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Infantil - Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	10	A1 A3 A4	B11	C24 C29 C36 C41	D1 D2 D3 D6 D9 D13 D15
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Adquirir coñecementos e comprensión dunha área relevante do currículo de Educación Infantil - Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar programacións docentes - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Ampliar a formación cultural	35	A1 A2 A4 A5	B1	C36 C37 C41 C44	D1 D2 D3 D8 D13 D22
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas prácticas sobre aspectos tratados no temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Elaborar e avaliar recursos para o ensino e a aprendizaxe xeográficos - Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar programacións docentes	35	A1 A3 A4	B11	C13 C34 C36	D1 D3 D7 D8 D13

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación continua consiste nas probas teóricas e prácticas, os traballos de aula, traballo tutelado e demais actividades, que serán liberatorias. No exame final (oficial) se farán as partes que queden pendentes, no seu caso. A avaliación global será no exame final (oficial), onde se realizarán ademais todas as actividades de aula non realizadas por quen opte por este tipo de avaliación. Para obter un aprobado na calificación final é CONDICIÓN NECESARIA superar as probas teóricas e prácticas. A realización das demais actividades por si soas, aínda que numericamente permítano, non será suficiente para conseguir o aprobado final. Da mesma maneira, o aprobado da parte teórico-práctica non bastará para o aprobado final sen a realización e superación das demais actividades

As probas teóricas e prácticas non se compensarán entre si de face á nota final; é preciso aprobar as partes de maneira independente.

Ás probas parciais teórico-prácticas so se poderán presentar aqueles alumnos que entreguen unha ficha debidamente

coberta dentro do primeiro mes, e que asistan regularmente a clase optando pola avaliación continua. A asistencia ás clases B, para a avaliación continua, é obrigatoria.

Na segunda convocatoria, xullo, e demais convocatorias extraordinarias, deberá facerse un exame global da materia. Non se conservarán as notas de eventuais partes aprobadas. Soamente se conservarán, en caso de haberse realizado na aula, as cualificacións das actividades das clases B. De non realizar estas actividades, deberán realizarse nese exame.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo que se estableza na guía docente). As mesmas condicións de avaliación xerais rexen para aqueles alumnos que, por algunha razón, non poidan asistir regularmente a clase.

As datas dos exames poden consultarse na páxina web da Facultade, no enlace <http://fcced.uvigo.es/é/docencia/examenes/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AGUILERA ARILLA, M.J. y otros, **Geografía General I. Geografía Física**, UNED, 2013

AGUILERA ARILLA, M.J., **Geografía General II. Geografía Humana**, UNED, 2014

ALONSO, J. y otros, **Geografía. Curso de Acceso**, Centro de Estudios Ramón Areces, 2000

BIELZA DE ORY, V. (ed.), **Geografía General**, 3ª ed., Taurus, 1993

PAZO LABRADOR, A.J., **Nocións básicas de Xeografía Xeral Física para Mestres. As consecuencias humanas dos procesos naturais**, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, 2007

TROITIÑO TORRALBA, N.L., **Geografía General**, Centro de Estudios Financieros, 2011

Bibliografía Complementaria

ALBET, A. y BENEJAM, P., **Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global**, ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona-Vicens, 2000

PLANS, P., **Geografía Física, Geografía Humana.**, EUNSA, 1993

ROMERO, J. (coord.), **Geografía Humana**, Ariel, 2004

ESTÉBANEZ, J. y otros (1992), **Geografía Humana**, Cátedra, 1992

LÓPEZ BERMÚDEZ, F. y otros, **Geografía Física**, Cátedra, 1992

ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., **Geografía Humana. Sociedad, Economía y Territorio**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2005

ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., **Glosario y prácticas de Geografía Humana.**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2006

ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., **Paisaje, Sociedad y Cultura en Geografía Humana**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2011

MURPHY, A.B., **Geografía. ¿Por qué importa?**, Alianza Editorial, 2020

PIQUERAS, J., **Introducción a la Geografía**, Universitat de Valencia, 2013

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Aprendizaxe das ciencias sociais/P02G110V01601

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Coñecemento do medio natural/P02G110V01901

DATOS IDENTIFICATIVOS**A educación física como medio de interdisciplinaridade**

Materia	A educación física como medio de interdisciplinaridade			
Código	P02G110V01921			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vila Suarez, María Elena			
Profesorado	Varela Martínez, Silvia Vila Suarez, María Elena			
Correo-e	evila@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Materia enfocada a traballar diferentes contidos do grado de Educación Infantil a través da motricidade. En virtude da aprobación dos Proxectos de Innovación Docente en Centros da Universidade De Vigo donde están involucradas 5 materias dos títulos de Educación Infantil e Educación Primaria e alumnado de diferentes cursos esta materia pretende una planificación interdisciplinar que permita ó alumnado experimentar un cambio metodolóxico que lles facilite una aprendizaxe por competencias para adaptarse a unha sociedade en constante cambio.</p> <p>O obxectivo deste proxecto é: Analizar a posibilidade de establecer unha estrutura curricular específica no currículo do profesorado de educación infantil e primaria mediante unha experiencia piloto que permita establecer a viabilidade da nova planificación educativa vinculando o deseño do currículo nas distintas disciplinas. Esta estrutura trata de converter o proceso de ensino nunha aprendizaxe funcional, de tal xeito que o futuro docente traballe cunha metodoloxía interdisciplinar que despois deberá aplicarse na aula.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.

C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber promover a adquisición de hábitos ao redor da autonomía e relación interdisciplinar dos fenómenos motores ata os 6 anos.	A2	B1		D2
	A3	B2		D6
	A4	B4		D7
		B9		D9
		B12		D13
				D14
				D18
				D21
Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico e motoras, e promover a aprendizaxe a través de actividades con sentido e relación interdisciplinar.	A2	B1	C53	D1
	A3	B2	C54	D2
		B3	C55	D6
		B8	C56	D7
		B9		D9
		B11		D11
				D13
				D14
				D17
				D20
Deseñar actividades físicas, lúdicas e motoras interdisciplinares encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motoras seguras e saudables.	A1	B1	C53	D1
	A2	B2	C54	D2
		B3	C55	D8
		B4	C56	D9
		B8		D11
		B9		D14
		B11		D16
		B12		D17
				D18
				D19
				D21
Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente nos procesos educativos interdisciplinares referidos ao xogo e movemento.	A4	B3		D2
	A5	B11		D7
		B12		D8
				D9
				D11
				D13
				D14
				D15
				D17
				D18

Contidos

Tema

BLOQUE TEMATICO1. A motricidade como ferramenta e nexa interdisciplinar.	Introdución e conceptos. A complexidade. A Educación Física e a motricidade. A interdisciplinariedade. Transferencia e enfoque globalizador. Ambitos de experiencia na Educación Infantil. Areas e a súa relación coa E.F.
BLOQUE TEMATICO 2. Metodoloxía para a integración de contidos motrices interdisciplinares.	Programación da E.F. medios e métodos. A E.F. no currículo de Infantil. Proxecto Educativo e Proxecto Curricular. O papel activo do alumno na aprendizaxe interdisciplinar. Contidos guía. Psicomotricidade, Xogo en E. Infantil e Pre-deporte.
BLOQUE TEMATICO 3. Actividades físicas interdisciplinares. Propostas e recursos prácticos.	Actividades interdisciplinares. Traballo con proxectos. Temas transversais en Educación Infantil. Propostas e recursos prácticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2.5	0	2.5
Lección maxistral	20	25	45
Resolución de problemas de forma autónoma	1	20	21
Prácticas con apoio das TIC	2	0	2
Eventos científicos	2	1.5	3.5
Seminario	9	10	19
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	40	50
Observación sistemática	0	1	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Proxecto	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Nos primeiros días de clase explicarase o programa da materia.
Lección maxistral	A clase magistral será utilizada para a explicación dos contidos teóricos. Constitúe a actividade presencial na aula mediante o uso de medios persoais e audiovisuais. Estas leccións estrutúranse en catro partes: introdución, desenvolvemento, conclusións e discusión explicar e aclarar os conceptos clave, tanto teóricos como prácticos. As sesións maxistrais realizaranse con todo o grupo clase para que o alumnado domine os principios e conceptos traballados e adquira unha cultura argumentativa que lle axudará a resolver as partes teóricas do proxecto.
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballo individual autónomo.
Prácticas con apoio das TIC	Procura e practica con recursos TIC.
Eventos científicos	O alumnado poderá achegar documentación doutros eventos educativos que teñan lugar na facultade, universidade ou no contexto social inmediato sempre que axuden ao desenvolvemento exitoso da materia e a asimilación e dominio dos contidos.
Seminario	Organizarase un seminario monográfico sobre un tema de actualidade e sempre relacionados cun tema da materia para facilitar a comprensión do contido e a interdisciplinariedade que se dá no ámbito didáctico dada a complexidade do feito educativo.

Aprendizaxe baseado en proxectos Utilizarase como metodoloxía base o Aprendizaxe Basado en Proyectos ou Project Based Learning (PBL) ou a aprendizaxe en servizo. Trátase dun método didáctico que utiliza metodoloxías activas e colaborativas cuxo obxectivo é que o alumnado alcance o dominio dos contidos mediante a realización dun proxecto.

Siguiendo a Edwards (2000) o proceso para levar a cabo o deseño por proxectos é o seguinte:

- * Planificación da investigación
- * Selección do tema
- * Recollida da información
- * Aplicación
- * Análise de datos
- * Informe
- * Seguimento e avaliación

O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica integrada que se realizará en grupo ó longo do curso. Cada elemento curricular desta unidade terá un apartado teórico de fundamentación e análise que se realizará a través de consultas documentais e bibliográficas e tamén un apartado de deseño curricular. As diferentes fases do proxecto concretaranse nun produto escrito no ordenador para incorporar na plataforma. A profesora ofrecerá posibles temáticas para a unidade didáctica.

A elaboración do proxecto terá varias fases que coinciden co deseño dos elementos curriculares dunha unidade didáctica.

Para desenvolver o proxecto o alumnado terá en conta as explicacións teóricas da profesora e o traballo en equipo cos compañeiros onde se realizará unha retroalimentación do proceso para corrixir o antes posible os posibles erros no desenvolvemento do proxecto, e a experiencia dos compañeiros de outros cursos o que permitirá una coavaliación do proceso.

Utilizaranse diferentes estratexias didácticas, como a gamificación, técnicas cooperativas ou a aula invertida e recursos e materiais propios de cada disciplina. No desenvolvemento do proxecto cumpren un papel fundamental as contornas virtuais de aprendizaxe que neste caso virán desenvolvidas a través da plataforma (MOOVI).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Prácticas con apoio das TIC	Uso de recursos informáticos para a búsqueda de información sobre diferentes temas.
Eventos científicos	O alumnado poderá achegar documentación doutros eventos educativos que teñan lugar na facultade, universidade ou no contexto social inmediato sempre que axuden ao desenvolvemento exitoso da materia e a asimilación e dominio dos contidos.
Seminario	Organizarase un seminario monográfico sobre un tema de actualidade e sempre relacionados cun tema da materia para facilitar a comprensión do contido e a interdisciplinariedade que se dá no ámbito didáctico dada a complexidade do feito educativo.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Utilizarase como metodoloxía base o Aprendizaxe Basado en Proyectos ou Project Based Learning (PBL) ou a aprendizaxe en servizo. Trátase dun método didáctico que utiliza metodoloxías activas e colaborativas cuxo obxectivo é que o alumnado alcance o dominio dos contidos mediante a realización dun proxecto. Siguiendo a Edwards (2000) o proceso para levar a cabo o deseño por proxectos é o seguinte: * Planificación da investigación * Selección do tema * Recollida da información * Aplicación * Análise de datos * Informe * Seguimento e avaliación O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica integrada que se realizará grupalmente ó longo do curso. Cada elemento curricular desta unidade terá un apartado teórico de fundamentación e análise que se realizará a través de consultas documentais e bibliográficas e tamén un apartado de deseño curricular. As diferentes fases do proxecto concretaranse nun produto escrito no ordenador para incorporar na plataforma. A profesora ofrecerá posibles temáticas para a unidade didáctica. A elaboración do proxecto terá varias fases que coinciden co deseño dos elementos curriculares dunha unidade didáctica. Para desenvolver o proxecto o alumnado terá en conta as explicacións teóricas da profesora e o traballo en equipo cos compañeiros onde se realizará unha retroalimentación do proceso para corrixir o antes posible os posibles erros no desenvolvemento do proxecto, e a experiencia dos compañeiros de outros cursos o que permitirá una coavaliación do proceso. Utilizaranse diferentes estratexias didácticas, como a gamificación, técnicas cooperativas ou a aula invertida e recursos e materiais propios de cada disciplina. No desenvolvemento do proxecto cumpren un papel fundamental as contornas virtuais de aprendizaxe que neste caso virán desenvolvidas a través da plataforma (MOOVI).
Probas	Descrición

Proxecto O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica interdisciplinar que se realizará de maneira grupal.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Observación sistemática	Cualificación de asistencia, participación e resultados.	10	A2 A4	B4 B11	D1 D6
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tarefas cooperativas.	20	A2 A3 A5	B11	D1 D9 D15 D16 D17 D18
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame Final da materia. En forma mixta, test, preguntas e exercicios supostos.	30	A1 A4	B1 B2 B9	D6 D17
Proxecto	O proxecto final consistirá na presentación dunha unidade didáctica interdisciplinar. Presentarase o día que se acorde coa profesora.	40	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B12	D1 D2 D6 D8 D13 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na avaliación continúa é necesario sacar un 5 no exame e na unidade didáctica (UDI) para poder sumarse a nota dos diferentes apartados. Para poder optar a esta avaliación é necesario ter una asistencia superior o 80%.

Para a avaliación global, será necesario realizar dúas probas, un examen e presentar una UDI. En ambas probas debe alcanzarse un 5 sobre 10 para superar a materia.

As persoas non asistentes deberán realizar os exercicios propostos en clase en coordinación coa profesora da materia.

En caso de non ter superada a materia en primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. Só gardarase a nota da parte aprobada para a segunda convocatoria do mesmo curso académico.

Para a convocatoria extraordinaria realizarase un exame cuxo valor é o 100% da nota.

As datas dos exames poderanse consultar na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte na seguinte ligazón:

<http://fcced.uvigo.es/es/docencia/examenes/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DÍEZ NAVARRO, M.C., **Proyectando otra escuela. Trabajando por Proyectos en la Educación Infantil**, De la Torre, 1996

Gil, P., **Metodología de la Educación Física en Educación Infantil.**, Wanceulen, 2004

IBÁÑEZ SANDÍN, C., **El proyecto de educación infantil y su práctica en el aula**, La Muralla, 1992

LÓPEZ PASTOR, VM. (Coord.), **La educación Física en educación infantil: una propuesta y algunas experiencias**, Miño y Dávila, 2007

VARIOS, **La educación física desde una perspectiva interdisciplinar**, Graó, 2003

ZABALA, A., **Enfoque globalizador y pensamiento complejo: una respuesta para la comprensión e intervención en la realidad.**, Graó, 1999

Bibliografía Complementaria

Alvariñas-Villaverde, M., Pino-Juste, M. y Portela-Pino, I., **Neuroeducación o las nuevas coordenadas del éxito educativo. En M. A. Santos, A. Valle y M. Lorenzo (Eds.). Éxito Educativo: Claves de Construcción y Desarrollo (pp. 151-172)**, Tirant lo Blanch, 2019

Fernández March, A., **Metodologías activas para la formación de competencias**, Educatio siglo XXI, 24, 35-56., 2006

Pino-Juste, M., **Principios y estrategias metodológicas en el diseño de programas educativos en el ámbito escolar. En A. Carneiro y A. Díaz. Avances en ciencias de la educación y del desarrollo (pp. 90-96).**, Asociación Española de Psicología Conductual., 2018

Pino-Juste, M., **Metodologías activas como clave en los procesos de innovación en la escuela. En M. A. Santos et al. Éxito Educativo: Claves de Construcción y Desarrollo (pp. 129-150)**, Tirant lo Blanch, 2019

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Actividade física e diversidade na educación infantil/P02G110V01929

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

Actividade física e diversidade na educación infantil/P02G110V01929

DATOS IDENTIFICATIVOS**Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil**

Materia	Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil			
Código	P02G110V01922			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado adquirirá unha serie de competencias e coñecementos para experimentar a contorna a través do seu corpo en movemento en diferentes actividades físicas, promovéndose un entendemento integral e de respecto cara ao medio físico e natural.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil			
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva			
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles			
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia			
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes			
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos			
D1	Capacidade de análise e síntese			
D2	Capacidade de organización e planificación			
D6	Capacidade de xestión da información			
D7	Resolución de problemas			
D8	Toma de decisións			
D9	Traballo en equipo			
D14	Compromiso ético			
D15	Aprendizaxe autónoma			
D16	Adaptación a novas situacións			
D17	Creatividade			
D18	Lideranza			
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes			
D21	Motivación pola calidade			

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Coñecer estratexias motrices para desenvolver as nocións espaciais.	A1 A2 A3 A5	B2	D1 D8 D15 D16
2. Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural mediante actividades físicas exploratorias.	A2 A4	B2 B4 B8 B12	D1 D14
3. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico para a exploración e coñecemento da contorna, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A1 A2 A4	B1 B11 B12	D1 D7 D8 D9 D14 D17 D19
4. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices en diferentes contornas.	A5	B4	D1 D8 D15 D16
5. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices en contornas diferentes ao habitual.	A3	B1 B2	D1 D14 D15 D16 D17 D19
6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B8 B11 B12	D1 D2 D6 D7 D14 D18 D19 D21
7. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices en diferentes contornas así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	A3 A4	B2 B8 B11	D1 D14 D15
8. Ser capaz de promover os comportamentos respetuosos co medio natural, social e cultural.			D14 D19

Contidos

Tema

Bloque 1. A contorna próxima e as súas implicacións na motricidade.	- A contorna próxima e as súas implicacións na motricidade. - O coñecemento da contorna a través da actividade física no deseño curricular.
Bloque 2. Posibilidades de uso motriz dos espazos, instalacións e medio próximos.	- Achegamento aos espazos e instalacións para a práctica física no medio urbano e natural: parques, zonas recreativas, sendeiros[] - Actividades físicas na contorna: aspectos educativos, organizativos e legais.
Bloque 3. Coñecemento dos grupos sociais da contorna e respecto ao mesmo mediante o xogo.	- As posibilidades motrices, lúdicas e de interacción social das actividades físicas na contorna.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	10.5	20.5
Presentación	6	6	12
Aprendizaxe colaborativa	6.5	26	32.5
Debate	10	15	25
Prácticas de campo	20	40	60

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver. Sesións nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Presentación	Exposicións e discusión dos proxectos e outras temáticas de interese.
Aprendizaxe colaborativa	Grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes e o profesorado. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente, etc.
Prácticas de campo	Unificación de actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo en espazos especializados, xunto con actividades que teñen como obxectivo estudar obxectos ou fenómenos da natureza, da produción ou da sociedade.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Farase un seguimento personalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma MOOVI. Contéplanse os medios telemáticos para a realización das tutorías (email, videoconferencia).
Presentación	Farase un seguimento personalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma MOOVI. Contéplanse os medios telemáticos para a realización das tutorías (email, videoconferencia).
Aprendizaxe colaborativa	Farase un seguimento personalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma MOOVI. Contéplanse os medios telemáticos para a realización das tutorías (email, videoconferencia).
Debate	Farase un seguimento personalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma MOOVI. Contéplanse os medios telemáticos para a realización das tutorías (email, videoconferencia).
Prácticas de campo	Farase un seguimento personalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma MOOVI. Contéplanse os medios telemáticos para a realización das tutorías (email, videoconferencia).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Lección maxistral	Realización de exercicios de aula sobre os contidos do programa.	5	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B8 B11 B12	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21
Presentación	Presentación en clase dos proxectos educativos ou traballos monográficos de interese na programación.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B11 B12	D1 D2 D6 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Aprendizaxe colaborativa	Deseño de proxecto grupal e realización de memoria escrita en pequenos grupos.	25	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B4 B11 B12	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D14 D16 D17 D18 D19 D21
Debate	Participación nas charlas abertas entre o grupo de estudantes e o profesorado, preparación de dossier sobre lecturas-videos-casos propostos.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B11 B12	D1 D6 D8 D9 D14 D15 D17 D18 D21
Prácticas de campo	Preparación e execución de actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia en espazos especializados e no exterior das instalacións.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B11 B12	D1 D2 D7 D8 D9 D14 D16 D17 D18 D19 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

TODO O ALUMNADO, ASISTA OU NON ÁS AULAS, TEN DEREITO A SER AVALIADO (MEDIANTE UN EXAME OU NO MODO EN QUE ESTABLEZA A GUÍA DOCENTE).

a) **Para superar a asignatura mediante AVALIACION CONTINUA en 1ª convocatoria, é preciso asistir regularmente, obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados de avaliación, manter un comportamento correcto e participativo durante as sesións presenciais.** A cualificación final será o sumatorio porcentual de todas as cualificacións parciais. No caso de alumnado non asistente (que supere o 80% de faltas de asistencia), a **AVALIACIÓN GLOBAL** establece a entrega dun monográfico (20%) e a realización de dúas probas presenciais (40% teórica, 40% práctica) na data do exame de xuño, relacionadas cos contidos teóricos e prácticos desenvolvidos na aula, debendo obter alomenos 5 puntos.

b) De non ter superada a materia en primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. Para superar a asignatura en **2ª convocatoria** (xullo), o alumnado poderá optar por acollerse **ás mesmas condicións** da **AVALIACIÓN GLOBAL** de xuño, na data de exame correspondente.

As datas de exames pódense consultar na web da facultade no <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gil P, et al, **Unidades didácticas de educación física para educación infantil, 3-6 años. Vol. III, 1ª**, Wanceulen, 2009

Rigal, R, **Educación motriz y educación psicomotriz en preescolar y primaria: acciones motrices y primeros aprendizajes**, 1ª, Inde, 2006

Ruiz, F, **Desarrollo de la motricidad a través del juego: materiales convencionales y no convencionales como recursos metodológicos**, 1ª, Gymnos, 2001

Bibliografía Complementaria

Guillén, R., Lapetra, S. & Casterad, J., **Actividades en la naturaleza**, 1ª, Inde, 2000

Cree, J. & Robb, M., **The essential guide to forest school and nature pedagogy**, 1ª, Routledge, 2021

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seguridade e hábitos saudables a través da educación física**

Materia	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física			
Código	P02G110V01925			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ayan Perez, Carlos Luis			
Profesorado	Ayan Perez, Carlos Luis			
Correo-e	cayan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de carácter teórico-práctico na que se imparten contidos básicos relativos á saúde e máis á seguridade, sempre baixo o contexto da Educación Física			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma

D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber promover a adquisición de hábitos ao redor autonomía	A2 A4 A5	B8 B10	C55	D1 D7 D8 D13 D21
Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables	A1 A3	B1 B4	C56	D2 D6 D9 D11 D20
Ser capaz de crear , seleccionar e avaliar tarefas físico- motor e materiais curriculares seguro para promover a aprendizaxe a través de actividades significativas para os alumnos desta idade	A1 A2 A5	B3 B11	C53 C54	D1 D13 D14 D15 D16 D17
Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e respecto polas normas en materia de prácticas físicas e convivencia nos seus alumnos	A1 A2 A4	B3 B4 B10	C56	D2 D7 D8 D11 D13 D18 D19
Deseñar actividades encamiñadas o desenvolvemento das habilidades motrices seguras e saudables	A2 A3 A4	B1 B3 B8	C55 C56	D1 D6 D8 D11 D13 D14 D17 D21
Detectar situacións de benestar do neno ou nena que son incompatibles co seu desenvolvemento e promover a mellora no ámbito da seguridade, auto-protección e saúde	A2 A3 A4	B8 B10	C53	D6 D7 D8 D11 D13 D14 D21

Contidos

Tema	
Establécense 7 grandes bloques, que serán referentes para os respectivos temas. A súa relación establécese identificando o seu número entre paréntesis, ao final do título de cada tema.	1. BLOQUE 1.- Práctica de hábitos saudables na actividade física infantil: Hixiene corporal, alimentación, descanso e educación postural. 2. BLOQUE 2.- Valoración axustada dos factores de risco, adopción de comportamentos de prevención e seguridade en situacións habituais, actitude de tranquilidade e colaboración en situacións de enfermidade e de pequenos accidentes na actividade física infantil. 3. BLOQUE 3.- Utilización segura de espazos deportivos, elementos e obxectos. 4. BLOQUE 4.- A cadea de supervivencia e o soporte vital básico na actividade física infantil. 5. BLOQUE 5.- Primeiros axudas básicas. 6. BLOQUE 6.- Actividades de ensino/aprendizaxe vinculadas á saúde e a a prevención de accidentes na actividade física infantil. 7. BLOQUE 7.- Estratexias didácticas para o ensino/aprendizaxe da saúde, a autoprotección e a prevención de accidentes na actividade física infantil.
1. A educación física saudable (B1).	1.1. A educación física saudable: marco conceptual e contextual 1.2. A condición física saudable.

2. Consideracións para unha práctica segura na educación física (B2;B3).	2.1. Recursos materiais seguros para a práctica de educación física. 2.2. Educación física e patoloxías infantís.
3. Os primeiros auxilios (B4;B5;B6).	3.1. Primeiros auxilios básicos. 3.2. A cadea de supervivencia.
4. Educación postural e educación física (B1;B6;B7).	4.1. Biomecánica Articular. 4.2. A ergonomía na educación física.
5. Promoción de hábitos saudables na infancia (B1;B7).	5.1. Orientacións básicas para a prescripción de actividade física na infancia. 5.2. A nutrición infantil.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	0	15	15
Prácticas de laboratorio	27	43.5	70.5
Lección maxistral	22.5	35.75	58.25
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Traballo	1	1	2
Presentación	1	1.25	2.25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Tutorías obrigatorias individualmente ou en pequeno grupo.
Prácticas de laboratorio	Actividades expositivas do profesor e o estudante. Resolución de exercicios no aula/laboratorio baixo a dirección do profesor.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións teóricas desenroladas no aula co apoio das novas tecnoloxías.
Seminario	Actividades de petición voluntaria a desenrolar no despacho 230 en horario de tutoría adicadas a supervisar o traballo a realizar. Contéplase a posibilidade de empregar o correo electrónico e o despacho virtual como medios telemáticos que faciliten a atención personalizada do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Sesións desenroladas no aula e no pavillón deportivo na que se porán en práctica os contidos relacionados coa materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Coñecer e promover a adquisición de hábitos ao redor autonomía.	40	A1 B1 C53 D1
			A2 B3 C55 D2
	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.		A3 B4 C56 D6
			A4 B8 D7
			B10 D8
			D9
			D11
			D13
	Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e respecto polas normas en materia de prácticas físicas e convivencia nos seus alumnos .		D14
			D17
D18			
D19			
D20			
Detectar situacións de benestar do neno ou o nena que son incompatibles co seu desenvolvemento e promover a mellora no ámbito da seguridade, auto-protección e saúde.		D21	

Traballo	Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico-motor e materiais curriculares seguros para promover a aprendizaxe a través de actividades significativas para os alumnos desta idade	40	A1 A2 A4 A5	B3 B8 B10	C53 C54 C55	D1 D2 D8 D13 D14 D15 D16 D17 D21
Presentación	Deseñar actividades para o desenvolvemento de habilidades motoras seguras e saudables.	20	A1 A2 A4 A5	B3 B4 B10	C53 C54 C55	D1 D2 D8 D13 D14 D15 D16 D17 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de avaliación divídese en dous grandes grupos ou modalidades: metodoloxías de avaliación continua e metodoloxías de avaliación global.

Na avaliación continua, o alumnado deberá realizar unha exposición (20%), un traballo práctico (40%) e un exame teórico (40%). A cualificación final será a suma aritmética das puntuacións obtidas en cada unha das tres actividades.

Na avaliación global, o alumnado deberá realizar un traballo práctico (30%) e un exame teórico (70%). Para superar a materia é necesario obter, como mínimo, unha puntuación de 1,5 puntos sobre 3 posibles na exposición e 3,5 puntos sobre 7 posibles no exame. A nota final será a suma aritmética de ambas as partes sempre que sexan superadas.

O alumnado que, cursando o sistema de avaliación continua ou o sistema de avaliación global, non o superase, deberá ser examinado na convocatoria de xullo para aquelas actividades nas que non acadase unha nota igual ou superior ao 50%.

As datas e horarios dos exames poderanse localizar no link de Organización Académica "<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>", na web da Facultade

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ayán, C., **Valoración de la condición física en la Educación Infantil**, 1ª, Paidotribo, 2016

Cruz Roja Española, **Manual de Primeros Auxilios**, Primera, Cinco Tintas, 2016

Delgado, M., Garzón, M., y Fernández, A., **Entrenamiento físico-deportivo y alimentación : de la infancia a la edad adulta**, Tercera, Paidotribo, 2007

Delgado, M., y Tercedor, P., **Estrategias de intervención en educación para la salud desde la educación física**, Primera, Inde, 2002

Gil, P., Contreras, O., Gómez, I. y Gómez, S., **Justificación de la educación física en la educación infantil**, Primera, 2008

Manidi, M., y Dafflon-Arvanitou, I., **Actividad física y salud : aportaciones de las ciencias humanas y sociales : educación para la salud a través de la actividad física**, Primera, Masson, 2002

Bibliografía Complementaria

Gil, P., **Unidades didácticas de educación física para educación infantil de 3-6 años**, Primera, Wanceulen, 2005

Gil, P., **Metodología de la educación física en educación infantil**, Primera, Wanceulen, 2004

Kapandji, A., **Fisiología Articular, Tomo II**, Sexta, Panamericana, 2012

Kovacs, C., **El Libro de la espalda : cómo entender, evitar y superar los dolores de espalda**, Primera, Planeta, 2015

Ruiz, M., **El gran libro de la alimentación infantil**, Primera, Oniro, 2007

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica/P02G110V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

Outros comentarios

Considérase imprescindible a asistencia ás clases prácticas como modo de consolidar os contidos expostos nas sesións teóricas así como de mellorar a formación do alumno.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Agrupacións instrumentais para a escola**

Materia	Agrupacións instrumentais para a escola			
Código	P02G110V01941			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	García Pintos, Isidro			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Agrupacións instrumentais para a escola forma parte da Área de Didáctica da Expresión Musical e engloba os coñecementos instrumentais, compositivos, interpretativos e de dirección da educación musical de nenos e nenas en idade infantil.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos periodos 0-3 e 3-6.
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.
C17	Colaborar cos profesionais especializados para solucionar devanditos trastornos.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Comprensión dos principios que contribúen á formación histórica, cultural, persoal e social desde a música instrumental.	B11		D9 D12 D18
2. Coñecementos das posibilidades e limitacións dos instrumentos Orff			D7 D9 D16 D18
3. Coñecemento do currículo escolar da educación musical, no seu aspecto musical.	B11	C2 C15 C17 C53 C54 C55	D5 D7 D12 D14 D16 D17
4. Adquisición de recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola.	B2 B3 B4 B8 B11	C2 C6 C13 C15 C17 C53 C55	D2 D5 D7 D8 D9 D10 D12 D17 D18 D21
5. Manexo e organización de instrumentos didácticos.	B2 B3 B4 B11	C17 C54 C55	D2 D7 D8 D9 D10 D13 D16 D17 D18 D19
6. Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	B8	C54 C55	D2 D7 D8 D9 D15 D17 D19 D21
7. Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	B8		D7 D16
8. Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	B8	C55	D2 D7 D9 D14 D15 D17 D19 D21
9. Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	B8	C13	D15 D17 D19
10. Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos ás agrupacións instrumentais	B4 B8 B11	C17	D2 D7 D8 D13 D18
11. Elaboración e adaptación de repertorios musicais de diferentes estilos e xénero.		C54	D2 D5 D7 D8 D9 D16 D18

Contidos	
Tema	
Coñecer a orquestra escolar, o seu valor didáctico Creación de diversas orquestras escolares para distintos niveis e recursos e pedagóxico na aula de música.	
Aprender as técnicas básicas de manexo dos instrumentos musicais escolares de son determinado e indeterminado	Técnica con baquetas para instrumentos de placa e de percusión. Desenvolvemento de habilidades para tocar instrumentos de parche.
Saber crear un repertorio instrumental partindo dun tema musical	Aprendizaxe das normas básicas de harmonía, transportes tonais e modais, para a creación dunha instrumentación
Saber adaptar unha peza instrumental polifónica a instrumentos de placa e percusión.	Coñecer a relación tímbrica entre instrumentos musicais clásicos e os instrumentos Orff. Demostrar saber organizar e dirixir os arranxos creados.
Realizar arranxos e adaptacións para orgánicos instrumentais predeterminados.	Relacionar os temas para instrumentos orquestais coas posibilidades dos instrumentos Orff: altura e timbre.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	7	0	7
Traballo tutelado	10.5	52.5	63
Traballo tutelado	10	30	40
Práctica de laboratorio	25	15	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentación	Realización práctica (dirección, interpretación e realización global) de obras e arranxos.
Traballo tutelado	Coñecemento da técnica (pedal, ostinato, bordón, etc..) necesaria para o arranxo de pezas infantís.
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos
	Capacidade autónoma do alumno

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Participación e implicación nas distintas tarefas que se realizan na aula.

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición					
Presentación	Dirección, interpretación e montaxe global dunha obra elixida para conxunto instrumental Orff no concerto-exame final.	30	B2 B4	C2 C6 C13 C53 C54	D2 D7 D8 D9 D12 D16 D17 D18 D19	
Traballo tutelado	Realización de arranxos sobre cancións infantís e obras instrumentais. Demostrar nun exercicio presencial saber crear un arranxo infantil sobre unha peza dada.	30	B2 B4	C2 C6 C13 C15 C17 C53 C54 C55	D2 D5 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19	

Traballo tutelado Participación, implicación e asistencia á clase.	40	B2 B4 B11	C2 C6 C17 C54 C55	D2 D5 D7 D8 D14 D16 D18
Dirección e interpretación de traballos realizados na aula.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non asista ás clases ou que non acade a asistencia mínima para ser avaliado na modalidade de **avaliación continua**, deberá poñerse en contacto co profesorado da materia, o cal lle indicará as tarefas que debe realizar para superar a mesma na modalidade de **avaliación global**.

Asimesmo, para o alumnado que non supere a materia na primeira convocatoria, na segunda convocatoria (xullo) só se avaliarán as competencias non acadadas na primeira convocatoria.

Estas tarefas consistirán fundamentalmente en:

Prácticas:

- 1) Execución de fragmentos musicais tocando un instrumento escolar
- 2) Demostrar saber dirixir unha peza musical e saber crear un acompañamento
- 3) Saber instrumentar unha peza musical para orquestra escolar

Teóricas:

Demostrar de coñecer os elementos da linguaxe musical:

- a) Melodía (notas, escalas, modos e tonalidades)
- b) Harmonía (Pedal, Bordón, Ostinatos e Acordes)
- c) Ritmo (sílabas, Kodaly, Sistema cronométrico).

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Orff, Carl, **Schulwerk Vol 1,2,3,4,5.**, U.M. Española, 1979

Álvarez, V., **La orquesta en la escuela. (3 libkiak)**, Ricordi-Buenos Aires, 1997

Akoschky, J., **Cotidiáfonos. Instrumentos sonoros realizados con objetos cotidianos**, Ricordi-Buenos Aires, 1998

ARRIAGA, C., CÁMARA, A., GARAIZAR, C., **Musika Egiten**, Anaya-Haritz/Eusko, 1997

AUTUORI, G., **Instrumentos musicales.**, Parramón, 1983

Bibliografía Complementaria

Lucato, Marco, **Armonización y orquestación de seis canciones infantiles**, C.I. D. M., 1994

BAINES, A., **Historia de los Instrumentos Musicales**, Taurus,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Novas tecnoloxías para a educación musical na escola/P02G110V01942

Expresión corporal e danza/P02G110V01945

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Técnica vocal e práctica coral/P02G110V01943

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS**Novas tecnoloxías para a educación musical na escola**

Materia	Novas tecnoloxías para a educación musical na escola			
Código	P02G110V01942			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web	http://http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/			
Descrición xeral	Coñecemento das novas tecnoloxías para a educación musical na escola e a súa aplicación práctica para o alumnado. Recursos musicais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.
C17	Colaborar cos profesionais especializados para solucionar devanditos trastornos.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaces de abordar a aprendizaxe autónoma, a búsqueda de información na rede e o seu tratamento ao fin de elaborar proposta didáctica e de ampliación do nivel de competencias acadadas no grao	A5	B4 B8 B11	C15 C17 C53 C54 C55	D1 D2 D5 D7 D8 D16 D17 D18 D19 D21
Saber elaborar un arranxo editado electrónicamente, e traballar a partir de el para elaborar propostas concretas de realización na aula de música	A2 A5	B3 B4 B8 B11	C11 C13 C15 C17 C53	D2 D5 D7 D8 D9 D10 D12 D13 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Contidos

Tema	
Iniciación ao uso de editores: Encore e Musecore. Descrición e coñecemento dos interfaces	1. Descrición e coñecemento dos interfaces. 2. Formato de partituras, e parámetros xerais de edición. 3. Introducción de notas, con ratón e teclado alfanumérico. 4. Uso das paletas de matices, e demais paletas.
Coñecemento de editores musicais de software libre	5. Traballo con polifonía e voces. 6. Introducción de notas con teclado musical. 7. Edición de partitura e simulacións de audio
Elaboración de arranxos a partir dos documentos electrónicos do editor de partituras.	1. A disposición da partitura xeral e a instrumentación 3. Extracción de partes, transportes e arranxos.
Búsqueda e manexo de recursos en rede	1. Utilización dos buscadores de recursos musicais electrónicos 2. Descarga e elaboración dos recursos do MIDI a formatos de edición

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas con apoio das TIC	24	0	24
Lección maxistral	22.5	0	22.5
Presentación	0	10	10
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	0	30	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	20	22
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	37.5	39.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	Práctica dos contidos da materia na aula de informática en ordenador individual por alumno/a
Lección maxistral	Exposición de contidos mediante proxección aberta
Presentación	Presentación pública de traballos e propostas elaboradas polo alumnado
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Búsqueda de información na rede e elaboración de traballos e proposta didáctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticas con apoio das TIC Realizarase durante os períodos de titoría, ben en despacho, ben na aula de informática segundo o tipo de atención precisa. Asemesmo están dispoñibles os recursos telemáticos: correo electrónico e despacho virtual.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización de traballos partindo dos editores Encore e Musescore e doutros recursos e páxinas web dispoñibles na Rede.	30	A2 A5	B11	C55	D2 D5 D7 D16 D21
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización de traballos partindo dos editores Encore e Musescore e doutros recursos e páxinas web dispoñibles na Rede.	30	A2 A5	B11	C55	D2 D5 D7 D16 D21
Resolución de problemas e/ou exercicios	Seguimento diario das prácticas na aula	40	A2 A5	B11	C55	D2 D5 D7 D16 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia regular ás clases presenciais supón o 40% da porcentaxe de cualificación. Cada falta de asistencia non xustificada implicará un desconto neste apartado, de 0,5 pts.

Os traballos e probas supoñen o 30% da cualificación, para cada unha das DUAS probas.

1) Cualificación polo sistema de Avaliación Contínua

a) Asistencia ás aulas 40%

b) Probas realizadas ao longo do curso 30% por cada unha das dúas

Non se volverán a examinar os contidos xa aprobados.

2) Cualificación polo sistema de Avaliación Globala) Realización de unha proba práctica Final que acredite o acadamento das competencias asociadas aos contidos da materia (uso de editores e recursos en rede). A proba supón o 60% da cualificación. b) Presentación de un máximo de dous traballos que se tratarán directamente co docente responsable da materia. 40% da cualificación

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón correspondente

<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

HECQUET, A., **Entorno MIDI y sus aplicaciones**, Madrid. Ed. RA-MA, 1990

NUÑEZ, A., **Informática y electrónica musical**, Madrid. Ed. Paraninfo, 1992

Bibliografía Complementaria

BUSQUETS, F.-ORDINAS, J., **Curs d'Informàtica i Educació Musical**, Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d, 1992

PENFOLD, R.A., **MIDI Avanzado**, Madrid. De. RA-MA, 1992

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Outros comentarios

Recursos en rede

- JUAN, Luis E. & SAGREDO, E. Manual Encore (Inglés y Castellano).

<http://sauce.pntic.mec.es/~apinos/encore45/manualencore45.htm#arriba>

- Manual de usuario Musescore. <https://musescore.org/es/manual-de-usuario-0>

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnica vocal e práctica coral**

Materia	Técnica vocal e práctica coral			
Código	P02G110V01943			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral En virtude da aprobación dos Proxectos de Innovación Docente en Centros da Universidade de Vigo onde interveñen 5 materias dos títulos de Educación Infantil e Educación Primaria e alumnado de diferentes cursos, esta materia tenta unha planificación interdisciplinar que permita ao alumnado experimentar unha experiencia metodolóxica. cambio que facilite a aprendizaxe por habilidades para adaptarse a unha sociedade en constante cambio.

O obxectivo deste proxecto é analizar a posibilidade de establecer unha estrutura curricular específica no currículo do profesorado de educación infantil e primaria mediante unha experiencia piloto para observar a viabilidade dunha nova planificación educativa, vinculando o deseño curricular nas distintas disciplinas. Esta estrutura trata de converter o proceso educativo en aprendizaxe funcional, de tal xeito que o futuro docente traballe cunha metodoloxía interdisciplinar que despois deberá aplicarse na aula.

A materia de Técnica Vocal e práctica coral en Educación Primaria está integrada neste proxecto e pretende achegar ao alumnado os coñecementos e experiencias necesarias para desenvolver o proceso de ensino-aprendizaxe a través do canto e como parte importante deste proxecto interdisciplinar. A formación vocal é un dos parámetros fundamentais da educación musical. Nesta materia traballárase o repertorio vocal de Educación Primaria a través do ensino da música utilizando diferentes metodoloxías, así como os coñecementos teóricos necesarios para establecer nocións básicas que permitan ao alumnado coñecer as principais ferramentas á hora de abordar o canto coral na escola. elementos que entran en acción nos procesos do canto coral. Traballárase a importancia do canto como elemento didáctico da educación musical e da interdisciplinidade, entre outros temas.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos periodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.

C17	Colaborar cos profesionais especializados para solucionar devanditos trastornos.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C56	Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión musicais, as habilidades motrices, o debuxo e a creatividade.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprensión dos principios que contribúen á formación histórica, cultural, persoal e social desde a música vocal.	A2	B3 B11	C2 C7 C17	D1 D2 D5 D7 D8 D12 D15 D16 D17 D18 D19 D21
Coñecemento das posibilidades e limitacións da voz falada e cantada nos escolares.		B3 B4	C2 C15	D2 D5 D7 D8 D9 D17 D19 D21
Coñecemento do currículo escolar da educación musical, relacionado co canto.		B2 B3	C2 C6 C7 C11 C54	D2 D10 D14
Adquisición de recursos para fomentar a participación ó longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola.	A2	B3 B11 B12	C7 C17 C55	D1 D2 D5 D8 D13
Técnica vocal infantil: organización da voz no canto coral.		B2 B3 B11	C2 C17 C55 C56	D9 D10 D12 D13 D16

Habilidade de liderazgo, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	A2	B3 B8	C6 C11 C13 C54	D7 D8 D9 D12 D17 D18 D19 D21
Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	A2	B3 B4 B8	C2 C11 C13 C54 C56	D1 D2 D7 D9 D16 D17
Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	A2	B2 B3 B4 B8 B11 B12	C2 C4 C6 C7 C15 C17 C54 C55	D1 D2 D7 D8 D14 D15 D16 D17 D18
Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	A2	B4 B8	C6 C13 C56	D7 D8 D14 D15
Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos á técnica vocal e canto coral.	A2	B2 B3	C2 C4 C6 C53 C54	D2 D5 D7 D17 D18
Elaboración e adaptación de repertorios musicais de diferentes estilos e xénero para voces infantís.	A2	B2 B4 B11	C2 C6 C7 C17 C54	D1 D2 D5 D7 D8

Contidos

Tema	
1. A fisioloxía e patoloxía vocal, o seu valor didáctico e pedagóxico na aula de música.	1.1 O desenvolvemento da voz dos nenos e nenas de 0-6 anos. 1.2 Clasificación das voces 1.3 Patoloxías docentes referidas ao emprego da voz
2.A canción e o canto na educación infantil	2.1 Criterios de selección vocal para o repertorio da Educación Infantil. Clasificación de cancións 2.2 O proceso de ensino-aprendizaxe das cancións na Educación Infantil 2.3 Elaboración dun cancionero dende o punto de vista musical e globalizador
3.Didáctica do canto na escola	3.1 Análise de cancións 3.2 Realización de arranxos para voces escolares 3.3 Interpretación e creación de cancións 3.4 Lectura a primeira vista de partituras vocales de utilización escolar. 3.5 A improvisación vocal na aula:recursos e estratexias.
4. A interdisciplinabilidade na educación vocal	4.1 Deseño de sesións e unidades didácticas de voz e canto a través do traballo interdisciplinar 4.2 Proxectos de innovación docente a través da práctica coral

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	4	6
Lección maxistral	10	15	25
Aprendizaxe baseado en proxectos	11	45	56
Eventos científicos	2	8.5	10.5
Prácticas de laboratorio	13.5	5	18.5
Gamificación	11	20	31

Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Proxecto	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Nos primeiros días de clase explicarase o programa dila materia, ofrecerase o material preciso e explicarase a avaliación da materia
Lección maxistral	A Lección maxistral utilizarase para a explicación dos contidos teóricos. Constitue unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios personais e audiovisuais. Estas leccións estruturanse en catro partes: introdución, desenvolvemento, conclusións e debate, para explicar e aclarar os conceptos clave tanto teóricos como prácticos. As sesións maxistrais realizaranse con todo o grupo clase co fin de o alumnado domine os principios e conceptos traballados e adquira unha cultura argumentativa que lle axudará a resolver as partes teóricas do proxecto.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Utilizarase como metodoloxía base o Aprendizaxe Basado en Proxectos ou Project Based Learning (PBL). Trátase dunha metodoloxía didáctica que utiliza metodoloxías activas e colaborativas cuido obxectivo é que o alumnado alcance o dominio duns contidos mediante a realización dun proxecto. Siguiendo a Edwards (2000) o proceso para levar a cabo o deseño por proxectos é o seguinte: <ul style="list-style-type: none"> * Planificación da investigación * Selección do tema * Recollida da información * Aplicación * Análise de datos * Informe * Seguimento e avaliación <p>O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica integrada que se realizará individualmente ó longo do curso. Cada elemento curricular desta unidade terá un apartado teórico de fundamentación e análise que se realizará a través de consultas documentais e bibliográficas e tamén un apartado de deseño curricular. As diferentes fases do proxecto concretaranse nun produto escrito no ordenador para incorporar na plataforma. A profesora ofrecerá posibles temáticas para a unidade didáctica.</p> <p>A elaboración do proxecto terá varias fases que coinciden co deseño dos elementos curriculares dunha unidade didáctica.</p> <p>Para desenvolver o proxecto o alumnado terá en conta as explicacións teóricas da profesora e o traballo en equipo cos compañeiros donde se realizará unha retroalimentación do proceso para corrixir o antes posible os posibles erros no desenvolvemento do proxecto, e a experiencia dos compañeiros de outros cursos o que permitirá una coavaliación do proceso.</p> <p>Utilizaranse diferentes estratexias didácticas, como a gamificación, técnicas cooperativas ou a aula invertida e recursos e materiais propios de cada disciplina. No desenvolvemento do proxecto cumpren un papel fundamental as contornas virtuais de aprendizaxe que neste caso virán desenvolvidas a través da plataforma (MOOVI)</p>
Eventos científicos	O alumnado poderá aportar documentación de outros eventos educativos que se realicen na facultade, na universidade ou no contexto social próximo sempre que axuden o desenvolvemento exitoso da materia e a asimilación e dominio dos contidos
Prácticas de laboratorio	Neste tipo de sesións o alumnado traballare de xeito práctico os diferentes contidos propoñendo aplicacións didácticas aos problemas propostos e valorando a súa resolución
Gamificación	Con carácter permanente propoñerase ao alumnado a realización de prácticas a través de métodos de gamificación que serán recollidos e postos en práctica co uso das TIC

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para seguir con éxito o desenvolvemento da materia: Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. Nas Tutorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación co profesor como cos seus compañeiros (co-avaliación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que se está a facer, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Gamificación	Con carácter continuo o alumnado fara entrega a través de retos propostos ao longo do curso de diferentes retos gamificados en base a diferentes propostas didácticas referidas aos contidos da materia	30	A2	B3 B4	C7 C17 C54	D9 D12 D15 D17 D18 D19 D21
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado interpretará, arranxará e contestara unha serie de preguntas acerca do repertorio vocal proposto. Nas condicións que se determinen ao comenzo da impartición da materia	30	A2	B2 B8	C2 C6 C15	D1 D7 D8 D13 D16 D18 D19 D21
Proxecto	O proxecto final consistirá na presentación dunha unidade didáctica integradaa través da práctica vocal. Este proxecto será presentado nas datas que se establezcan.	40	A2	B4 B11	C7 C15 C17 C55 C56	D1 D2 D9 D13 D17 D18 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia, o alumnado deberá obter polo menos o 50% da súa nota total en todas e cada unha das partes avaliadas. A cualificación final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo necesario aprobar cada unha delas de forma illada.

O alumnado que asista regularmente ás clases seguirá a metodoloxía de avaliación continua.

No caso do alumnado que non asista ás clases con regularidade, seguirá a metodoloxía de avaliación global e a primeira semana de clase deberá contactar co profesor responsable. Este alumnado deberá obter polo menos o 50% da súa nota total en todas e cada unha das partes avaliadas. A cualificación final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo necesario aprobar cada unha delas de forma illada. Os traballos a avaliar na convocatoria ordinaria entregaranse nos mesmos prazos estipulados para o alumnado asistente a clase e anunciaranse coa mesma antelación a todos.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na páxina web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AIZPURUA, P., **Teoría del conjunto coral**, Real Musical, 1981

BLASCO, V., **Manual de técnica vocal: ejercicios prácticos.**, Ñaque, 2003

Bibliografía Complementaria

ALSINA, P., **El área de educación musical. Propuestas para aplicar en el aula**, Graó, 1997

ALIO, M., **Reflexiones sobre la voz.**, Ed. Clivis, 1993

AZNAREZ, J. J., **Didáctica del lenguaje musical: consideraciones pedagógicas para una formación musical natural, integral y constructiva.**, Edición Serie Música para todos, 1992

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Novas tecnoloxías para a educación musical na escola/P02G110V01942

Outros comentarios

Dado o carácter práctico da materia se recomenda un estudo diario e asistencia a clase continuada